

Vasakver handa alþýðu - Um peninga, vog og mál, almenn gjöld, og helztu lagaboð (1894)

Útgáfa 1.0 af rafræna skjalinu

Þetta PDF skjal er hluti afraksturs skönnunar á prentuðu eintaki af téðu riti. Markmið þessarar útgáfu er að veita almenningi færi á að eignast sitt eigið rafrænt eintak af því án endurgjalds.

Skjalið er upprunalega birt á vefnum <https://urlausnir.is>. Þar má finna rafrænar útgáfur hinna bindanna og verða nýrri útgáfur af skjölunum í boði þar.

Takmörkun ábyrgðar

Höfundur skjals þessa afsalar sér allri ábyrgð, að því marki sem lög heimila, vegna beinnar og/eða óbeinnar notkunar skjalsins sjálfs eða afurða sem af því leiðir. Þó að stefnt hafi verið að því markmiði að skjalið endurspegli sem best innihald upprunalegu bindanna er hvorki hægt að tryggja né ábyrgjast að það hafi tekist. Framangreint á einnig við um efnislegt innihald prentuðu eintakanna sem skönnuð voru.

Höfundaréttur

Höfundur skjals þessa álitur að hvers kyns höfundaréttur á prentaða eintakinu sé útrunninn.

Hvers kyns höfundaréttur sem höfundur skjalsins gæti hafa skapað sér til handa með skönnuninni sjálfri eða öðru framlagi sínu til sköpunar þess, skal vera meðhöndlaður í samræmi við Creative Commons Zero höfundaleyfið (CC0 1.0 Universal eða síðari útgáfa þess).

Ábendingar

Séu ábendingar um mögulegar úrbætur á skjalinu er hægt að koma þeim á framfæri við höfund þess.

Athugasemdir um þessa útgáfu

Skannað var eintak í vörslu Landsbókasafnsins (geymsla 2).

Galli á bls. 96 á prenteintaki.

332

V25

V A S A K V E R

handa alþýðu.

Um peninga, vog og mál, almenn
gjöld, og helztu lagaboð.

4. útgáfa endrsamin.

A K R E Y R I.

Bókaverzlun Frb. Steinssonar.

Prentsmiðja B. Jónssonar.

1894.



Um peninga, vog og mál.

I. Peningar.

Norðrlönd.

Í Danmörku (Íslandi), Noregi og Svíþjóð er talið eftir krónum. 1 króna er 100 aurar.

Gullpeningar eru: 20 króna, 10 og 5 króna peningar; skírleiki 900¹. Úr kílógrammi (2 pundum) af gulli eru slegnir 124 20 króna og 248 10 króna peningar, er vega 8.₉₆ og 4.₄₈ grömm (5 grömm eru í kvinti).

Silfrpeningar eru: 2 króna og 1 krónu peningar; skírleiki 800, vega 15 og 7.₅ grömm; 25 aura peningar; skírleiki 600, vega 2.₄₂ grömm, og 10 aura peningar, skírleiki 400, vega 1.₄₅ grömm.

Enn fremr má slá 50 aura peninga og 40 aura peninga með skírleika 600 og

1) Þ. e. 900 hlutir gulls, 100 hlutir eirs.

5 og 4 grömm á þyngd. En þeir hafa eigi enn verið gerðir í Danmörku. Þar á móti eru 50 aura peningar í Svíþjóð og Noregi og 40 aura peningar í Noregi og gilda hvorirtveggju í Danmörku.

Koparpeningar eru fimmeyringar, tvíeyringar og eineyringar. Úr einu kílógrammi af bronze* eru slegnir 125, 250 og 500, er vega 8, 4 og 2 grömm.

Enginn er skyldur að taka við meiru en 20 krónum í hinum stærri silfrpeningum (1—2 krónum) og eigi meiru en 5 krónum í smápeningum, eða 1 krónu í koparpeningum nema í opinber gjöld sè.

Gullpeningur, sem orðinn er svo slitinn, að hann hefir lètzt um $\frac{1}{2}\%$ aflögþyngd sinni er í Danaríki (í Noregi og Svíþjóð að eins þeir, sem lètzt hafa um 2%) ekki gjaldgengur nema í opinber gjöld, og aðrir peningar eru ógildir, er mótið er máð af þeim, þó eru þeir gjaldgengir í opinber gjöld ef þeir eru þekkjanlegir.

* Bronze = 95 þyngdarhlutir kopars, 4 tins og 1 sinks.

Eftir landaurum er þannig talið á Íslandi, að

1 hundrað á landsvísu er 6 vættir (upphaflega fiska) = 120 álnir (upphaflega vaðmála) eða 240 fiskar.

Hvernig fænaðr og ýmiskonar verðaurar eru lagðir í hundruð og metnir til peningaverðs, sýnir landauraskráin (verðlagsskráin) á ári hverju (sbr. kaflann um almenn gjöld, þar sem fænaðr er lagðr í hundruð.

1 hundrað í jörðu er einnig 120 álnir.

1 hundrað hundraða er 120 hundruð.

1 hundrað eru 20 aurar.

1 eyrir er 6 álnir.

1 alin er 2 fiskar.

1 mörk að fornu er 48 álnir.

1 hundrað fiska er 120 fiskar, eða hálft hundrað á landsvísu.

1 vætt vegin er 8 fjórðungar.

1 vætt á landsvísu er 20 álnir eða 40 fiskar.

1 fjórðungur er 5 fiskar.

1 fiskur gildir á að vega 2 pund eða 4 merkr.

1 lest fiska er 1200 fiska.

1 mörk vegin af smjöri, ull eða tólg er

1 fiskr eða $\frac{1}{2}$ alin í landaurareikningi;
en pund smjörs, ullar eða tólgar er
1 alin.

Önnur lönd.

England: 1 pund sterling er 20 shillings (s.) eða rúmar 18 kr., 1 shilling er 12 pence (d.) eða 91 eyrir, 1 penny (d.) er 7.₆ aurar. 1 guine (guinea) er 21 s. Úr 1 pundi gulls eru slegin 68.₂₈₇ pund sterling.

Frakkland, Belgía, Sviss, Spánn, Ítalía, Grikkland: 1 franki (franc, sp. peseta, ít. líra, gr. drachma) er 100 centimes (gr. lepta) eða 72 aurar. 1 centime 0,72 eyris, 10 cent. 7 aurar. Úr 1 pundi gulls eru slegnir 1722.₂ fr.

Portúgal: 1 milreïs er 1000 reïs eða 4 kr. 3.₁₈ aur.: 1 reïs er hér um bil 0.₄ úr eyri. Gullpeningr sá, er coroa (króna) heitir, er 10 milreïs. Úr 1 pundi gulls eru slegin 307.₅₅₈ milreïs.

Holland: 1 gyllini (florin) er 100 cents eða 1 kr. 50 a.

Þýzkaland: 1 ríkismark (Reichsmark) er 100 Pfennige eða 89 aurar. 9 ríkismörk eru = 8 kr. og 9 Pf. = 8

aurar. Úr 1 pundi gulls eru slegin 1395 ríkismörk.

Austurríki: 1 gyllini (fl.) er 100 Kreuzer eða 1 kr. 67 aurar. Í gyllini eru $11\frac{1}{2}$ gramm silfrs.

Rússland: 1 rúbla er 1000 kopek, eða 2 kr. 70 aur. Í rúblu eru 17.₉₉₆₁ grömm silfrs.

Tyrkland: 1 þjastur er 40 paras, eða 15 aurar.

Bandaríkin í Norðr-Ameríku: 1 dollar er 100 cent, eða 3 kr. 75.₁₅ aurar. 1 dime (frb dim) er 10 cents. Þar eru gullpeningar, sem heita eagles (frb ígles), og gilda sumir þeirra 10 dollara, en sumir þeirra miklu meira eða minna.

Mexiko: 1 þjastur er 100 centavos eða 3 kr. 60 aurar.

Brasilía: 1 milreïs er 1000 reïs, eða 2 kr. 3.₇₇ a. Úr 1 pundi gulls eru slegin 608.₅₂ milreïs.

Athugas. Í öll opinber gjöld eru útlendir peningar teknir svipað því, sem hér að framan er talið, en í almennum viðskiftum manna á milli eru þeir venjulega teknir fyrir minna verð. Þó eru flestir gullpeningar teknir fullu verði,

sömuleiðis shilling og rikismark, en franki varla yfir 66 au.

Hér skal sýna almennt gangverð nokkurra útlendra peninga:

Enskir peningar:	Kr.
6 d. (pence)	0.45
10 d. —	0.75
12 d. — eða 1 s.	0.90
20 s. eða 1 pund sterling . .	18.00

Frakkneskir peningar:	
4 centimes	0.02
10 cent	0.07
20 cent	0.14
30 cent	0.21
60 cent	0.42
100 cent eða 1 franc	0.66
10 fr. í gulli	7.20

Þýzskir peningar:	
10 Pfennige	0.08
20 Pf.	0.16
30 Pf.	0.25
60 Pf.	0.50
100 Pf. eða 1 mk.	0.90
10 m. í gulli	9.00

II. Vog.

Norðrlönd.

Vog er á öllum Norðrlöndum að breytast í hina frakknesku gramma-vog. Þó er vegið eftir pundum, þannig að 100 pund eru í vætt, 10 pund í fjórðungi. En í 1 pundi eru aftr 100 kvint; hvert kvint er 10 ort eða 5 grömm. Gramm-ið er því 2 ort.

Í lyfjavog og gullvog er talið eftir grömmum.

Áðr var talið þannig, að 80 pund voru í vætt. Auk þess var talið eftir skippundum og lísipundum þannig, að hvert skippund var 20 lísipund (320 pund), hvert lísipund var 16 pund.

Pundinu hins vegar var skipt í 2 merkr eða 32 lóð; hver mörk þannig 16 lóð.

Önnur lönd.

England (Skotland) og Írland. Enskt pund (avoirdupoids) er 90.7 dönsk kvint (eða 90 kvint og 7 ort. Enskr fjórðungr (quarter) er 28 ensk pund eða 25.4 dönsk pund. Ensk vætt centweight, Cwt., eða hundredweight er 4 enskir

fjórðungar eða 112 ensk pund, þ. e. 101.5 dönsk pund.

1 tonn, sem þungamál, er 2240 ensk pund eða hér um bil 2032 dönsk.

Í Bandaríkjunum í Norðr-Ameríku er sama vog og á Englandi.

Frakkland og flest önnur Norðrálfulönd, er nú hafa eigi verið talin, vega eftir grömmum. En gramm er, sem áður hefir verið sagt, 2 ort. Kilógramm (1000 grömm), sem er venjulegasta vörugog, er 2 pund dönsk.

III. Mál.

Norðrlönd.

Málið er að breytast í hið frakkneska metramál, en þó er enn algengast á Norðrlöndum að mæla eptir fetum.

Lengdarmál: 1 míla er 4000 faðmar = 12000 álnir = 24000 fet ('). 1 vika sjávar er hér um bil jöfn mílu.

1 faðmur er þrjár álnir

1 alin er 2 fet

En hins vegar er

1 fet 2 kvartil

1 kvartil 6 þumlungar

1 þumlungur 12 línur.

Í landmælingum er 1 mæliskaft (roðe) 10 fet (= 12 fet), 1 fet 10 þumlungar, 1 þumlungur 10 línur.

Flataarmál: 1 ferhyrningsmíla (fermíla, kvaðrat-míla, □ míla) er 16,000,000 □ faðmar = 144,000,000 □ álnir; 1 □ faðmr er 9 □ álnir. 1 □ alin er 4 □ fet, 1 □ fet er 144 □ þuml.

Tún og engi er talið í dagsláttum (eyrisvöllum, teigum. 1 dagsláttur úr túni er ferhyrndr blettur 30 faðma á hvern veg, eða 900 □ faðmar. Engjadagsláttur er 40 faðmar á hvern veg, eða 1600 □ faðmar. Kýrvöllur er að fornu 3 dagsláttur. Í Danmörku er 1 tunnu land 14000 □ álnir.

Hringmál: 1 hringur er 360 mælistig (gráður, °) 1° er 60 mínútur (′), 1′ er 60 sekúndur (″).

Teningsmál: 1 teningsfaðmr er 27 teningsálnir, 1 teningsalin er 8 teningsfet, 1 teningsfet er 8 teningskvartil, = 1728 teningsþumlungar.

Skip eru mæld í tonna tali: 1 tonn er 91₅₉ teningsfet.

Hey er mælt í málhöðum eða mæli-

hlössum; 1 málfaðmr er = 1 teningsfaðmr, og eiga að gömlu lagi að vera í honum 7 málbandshestar eða 14 sextán fjórðunga baggar.

Lagarmál og vöru: Venjuleg lagartunna (brennivínstunna, tjörutunna o. s. frv.) er 2 hálfunnur = 15 kútar, 4 kvartil = 120 pottar, eða $3\frac{3}{4}$ teningsfet að innanrúmi.

1 anker er venjulega talið 40 pottar, en er eiginlega 39 pottar.

1 kvartil er 30 pottar.

1 hálfanker er 20 pottar.

1 kútr er 8 pottar.

1 pottr er 2 merkr eða 4 pelar.

1 kanna er 2 pottar.

1 flaska er 3 pelar.

1 Viertel ($\frac{1}{4}$ úr ten.feti) er 8 pottar.

1 fat (Fad) er 4 uxahöfuð.

1 uxahöfuð er 6 anker.

Flestar þær vörur, sem fluttar eru í fötum, uxahöfðum og ankerum, eru seldar í pottatali.

Korntunna (einnig höfð fyrir ýmsa aðra vöru) er átta skeppur = 144 pottar, eða $4\frac{1}{2}$ teningsfet að innanrúmi, 1 skeppa er 18 pottar.

Annars er nú orðin venja að vega kornvörur, og er þá háltunna 100 pd.

Öltunna (einnig höfð fyrir mjöl, kjöt, fisk, smjör, lýsi, tólg, brennivín o. s. frv.) er 136 pottar, eða $4\frac{1}{4}$ teningsfet að innanrúmi. (Smjörtunna á að vega 224 pund = 14 lýsipund).

Kolatunna (einnig höfð fyrir salt o. fl.) er 176 pottar, eða $5\frac{1}{2}$ teningsfet að innanrúmi.

Sildartunna er venjulega 112 pottar, eða $3\frac{1}{2}$ teningsfet að innanrúmi.

Þegar vörur eru mældar í tunnum, er kefli strokið yfir, nema kol, börkr, steinlím og stórir ávextir sè, þá á að vera kúfr upp af.

Önnur lönd.

Hið frakkneska metra-mál er nú hvarvetna að ryðja sèr til rúms. Mál-einingin, er þetta mál er kent við, heitir metre, 1 metre er 3.₁₈₆₂ fet dönsk, eða rúml. $38\frac{1}{5}$ puml. danskir. Við þetta lengdarmál er frakknesk vog og mál miðað.

Flatarmálið er are, sem er ferhyrningr 10 metra á hvern veg. 1 are

er því 100 $\square$ metrar, eða $253.82 \square$ áln.

Teningsmálið (rúmmálið) fyrir alskonar vöru er litre; 1 litre er 0.001 úr teningsmetre eða 1.035 pottar.

Önnur nöfn en metre, are, litre og gramm, eru eigi viðhöfð í hinu frakkneska máli og vog. Til að tákna meiri stærðir eru höfð grísk orð framan við þessi nöfn: deka = 10falt, hekto = 100falt, kiló = 1000falt, myria = 10000falt; dekametre er því = 10 metrar, og myrametre = 10000 metrar. En til að tákna minni stærðir eru höfð latnesk orð, t. d. deci $\frac{1}{10}$, centi $\frac{1}{100}$, milli $\frac{1}{1000}$, decimetri er því $\frac{1}{10}$ úr metra og millimetre = $\frac{1}{1000}$ úr metra. Vegalengdir eru venjulega taldar í kílómetrum (hver kílómetre = 3186.2 fet) og vörur mældar í hektólitrum (1 hektólitre = $103\frac{1}{2}$ pottar.

Þetta mál Frakka (og vog) er nú að mestu leyti viðhaft í öllum löndum Norðrálfunnar svo og Brasilíu.

Á Englandi, Skotlandi og Írlandi er enn mælt eftir fornu máli þannig:

Lengdarmál. 1 yard er 3 fet eða

nálega 35 þumlungar danskir; 1 fet er 12 þumlungar (inches) eða 0,97 fet dönsk, 1 þuml. er 10 línur. 1 ell (klæðastika) er 43,68 þumlungar danskir; 100 ells er 182 danskar álnir. 1 míla er 1760 yards eða hær um bil 854 faðmar danskir; 100 enskar mílur eru hjer um bil $21\frac{1}{3}$ danskar.

Flatarmál. 1 ekra (acre) er $10270\frac{1}{2}$ □ áln. danskar (nokkru meira en $\frac{2}{3}$ úr engjagagsláttu).

Vörumál. 1 quarter er 8 bushels, 1 boll 6 bushels; 1 quarter er $2\frac{1}{10}$ tunna dönsk, 1 bush. rúmlega 2 skeppur, 1 last er 10 quarters eða 21 tunna dönsk.

Lagarmál. 1 gallon er 4,7 pottar danskir.

Bandaríkin í N.-Ameríku hafa sama mál og England.

Mál á töldum vörum er víðast þannig: 1 hundrað stórt er 10 tylftir eða 12 tugir eða 120 einingar.

1 hundrað smátt er 100 einingar.

1 stórtylft (gross) er 12 tylftir eða 144 einingar.

1 tylft er 12 einingar.

1 balli af pappír er 10 rís.

1 rís er 20 bækur.

1 bók er 24 arkir af skrifpappír en 25 af prentpappír.

1 hefti (legg) af póstpappír er 6 arkir.

Hiti (og kuldi) er mældr með hitamæli (Thermometer). Vör notum mest hitamæli þann, er kendrervið Réaumur. Hann er svo markaðr, að hann sýnir 0° (stig, gráðr) þá er vatn frýs, en 80° þá er vatn sýðr. Þenna hitamæli nota og Danir og Þjóðverjar mest. Svíar og Frakkar nota hitamæli þann, er kendr er við Celcius; frostmarkið á honum er einnig 0° , en suðumarkið er 100° ; 5° Celc. eru því $= 4^{\circ}$ R. Englendingar hafa hitamæli þann, er kendr er við Fahrenheit, frostmarkið á honum er 32° , en suðumarkið 212 , svo að 0° á Fahr. eru $= \div 14\frac{2}{9}$ (kuldastig) á R.

Loftpungi er mældr með loftpungamæli (loftvog, Barometer), sem á eru markaðir þumlungar (danskir eða enskir) eða millimetrar.

Vínandi eða vínandamegin í öl-

föngum er mælt með vínandamæli (gradestok, alkoholometer). Danir nota þann vínandamæli, er kendr er við Spendrup. Hann telr hreinan vínanda 18° , 8° brennivín er því 8 partar af vínanda og 10 af vatni, talið eftir vigt. Þjóðverjar og fleiri hafa þann vínandamæli, er kendr er við Tralles, og táknar hann hreinan vínanda 100, og telr að öðru leyti í hundruðustu pörtum eftir máli (fyrirferð) en eigi vigt. Englendirar kalla þann vínanda „proof“ (prúf), er vèr teljum 9° . Sè hann sterkari, er það ákveðið í brotunum $\frac{1}{10}$ $\frac{1}{9}$ $\frac{1}{8}$ o. s. frv.; $\frac{1}{9}$ er því = 10° Spendr.

Um almenn gjöld.

I. Tíund

er tvennskonar, fasteignartíund og lausafjártíund. Fasteignartíund er goldin af jarðeign eftir hundraðatali jarðabókarinnar frá 1861. Fasteignartíund greiðist presti, kirkju og sveitar-sjóði þannig, að hvert fær $\frac{1}{4}$ al. af einu hundraði eða minna þannig:

af $\frac{1}{2}$ hdr $\frac{1}{4}$ al.

— 1 — $\frac{1}{2}$ —

— 2 — $\frac{3}{4}$ —

— 3 — 1 —

— 4 — $1\frac{1}{4}$ —

— 5 — $1\frac{1}{2}$ —

Af því, sem er umfram 5 hundr., skal greiða $\frac{1}{2}$ alin af hinu fyrsta hundraði, sem er framyfir hver 5 hundruð, 6. 11. 16. 21. hdr. o. s. frv. En annars $\frac{1}{4}$ af hverju hundraði.

Samkvæmt lögum um lausafjártíund 12. júlí 1878, 2. og 3. gr., skal leggja tíundbært lausafè í tíund sem hér segir:

1 kýr leigufær	1	hundrað
2 kýr eða kvígur mylkar, sem ekki eru leigufærar	1	—
3 geldneyti tvævetr eða geldar kvígur	1	—
2 naut eldri	1	—
6 ær með lōmbum leigufærar	1	—
15 lambgotur	1	—
10 sauðir prèvetrir eða eldri	1	—
12 sauðir tvævetrir eða geldar ær	1	—
24 gemlingar	1	—
3 hestar eða hryssur fimn vetra eða eldri	1	—

4 tryppi tveggja til fjögra	
vetra	1 hundrað
1 pilskip	3 hundruð
1 gufuskip, sem gengr til	
fiski- eða hvalveiða, 50	
tonna stórt eða minna	15 —
1 gufuskip, sömuleiðis, sem	
er stærra	30 —
1 áttæringr eða stærri skip	1½ —
1 sexæringr eða feræringr	1 —
1 tveggjamannafar	½ —

Af fænaði öllum skal fella sjöunda hluta úr tíund. Veiðigögn skal ekki tíunda sèrstaklega.

Samkvæmt 12. gr. tíundarlaganna skal greiða $\frac{9}{10}$ álnar í tíund af hverju lausafjárhundraði. Tíund af 5 hndr. eða meira lausafè skiftist í 3 jafna parta (skiftitíund); fellr einn hlutr til fátækra, annar til kirkju og hinn þriðji til prests. Öreigatíund, eða tíund af minna fè en 5 hndr., fellr óskift til fátækra. Tíund er greidd eftir meðalalin verðlagsskrár ár hvert.

Af föstum innstæðukúgildum er tíund eigi goldin nè lausafjárskattr. Þar sem eigi er fast ákveðið innstæðukúgilda-

tal, er heimilt að draga frá tíund 1 kúgildi fyrir hver 5 hundruð.

II. Gjöld til presta og kirkna.

A. prestsgjöld.

1. Fasteignartíund. Presti skal gjalda eins og áður er sagt.

2. Lausafjártíund. Sá, sem eigi á full 5 hndr. í lausafè, geldr enga tíund til prests; enn sá, er á 5 hndr. eða þaðan af meira greiðir $\frac{3}{10}$ alinnar af hundraði hverju.

3. Dagsverk er samkvæmt fornri venju unnið hjá presti um túnaslátt, en skyldr er hann að fæða gjaldanda. Gjaldandi má einnig ef hann óskar þess greiða presti dagsverkið eftir verðlags-skrá. Dagsverk vinna allir bændr, sem hafa byggingu á minnst $\frac{1}{2}$ hundraði í jörðu og tíunda ekki full 5 hndr. lausafjár, kaupstaðarborgarar, húsmenn og þurrabúðarmenn, er hafa fyrir heimili að sjá, og ennfrems lausamenn ef þessir menn eru ekki í skiftitíund og eins þó þeir tíundi ekkert. Svo og einhleypir húsmenn og vinnuhjú ef þau tíunda 60 álnir.

4. Lambsfóðr. Hver sem grasnyt hefir, er skyldr að fóðra lamb fyrir prest eða gjalda honum málbandshest af góðu heyi, er hann flytji heim til hans. Annars er hann skyldr að borga lambsfóðr eftir verðlagsskrá.

5. Offr. Hver bóndi eða einhleypr maðr, sem er sjálfum sjer ráðandi, og á 20 hndr. fasteignar eða lausafjár, eða til samans, skal greiða presti í offr eitt skifti á ári 8 álnir. Enn sýslumenn, konunglegir þjónar, kaupmenn og þjónar þeirra, skulu offr greiða prisvar á ári (á jólum, páskum og hvítasunnu) 1 kr. 33 au. í hvert skifti eða 4 kr. um árið. Prestum er heimilt að piggja herra offr ef boðið er, enn ekki mega þeir krefjast þess.

6. Lausamenn allir skulu greiða presti 50 auro gjald á ári.

7. Borgun fyrir aukaverk: a) Lík-söngseyrir er 6 álnir; fyrir húskveðju eða líkræðu skal greiða sómasamlega borgun ef beðið hefir verið um ræðuna enn ella ekkert. b) Fyrir hjónavigslu minnst 6 álnir. c) Fyrir barnsskirn minnst 3 álnir. d) Fyrir að leiða konu

i kirkju 2 álnir. e) Fyrir barnsferming minnst 12 álnir.

— Fyrir sveitarlimi og þá, sem fyrir fátæktar sakir eru lausir við sveitagjöld skulu prestar vinna verk þessi ókeypis. Þó á prestur líksöngseyri fyrir sveitarómaga ef afgangur er af eignum þeirra, þá er sveitin hefur fengið skuld sína borgaða. — Veita skal sá, er prests þarf, honum ókeypis flutning á sjó og fylgdarmann á landi fram og aftur, enn eigi skal leggja honum til fararskjóta né greiða honum ferðakaup. — Fyrir bólusetningarvottorð ber presti ekkert. Fyrir prestseðil 12 aura. Fyrir flest önnur vottorð úr kirkjubók 66 aura, en þó helmingur að eins (33 au.) af þurra-
búðarmönnum, daglaunamönnum, hjúum o. s. frv. Fátæklingar fá öll vottorð hjá presti ókeypis.

B. kirkjugjöld.

1.—2. Tíund af fasteign og lausafé greiðist kirkju alveg eins og presti.

3 Heilan ljóstoll (4 pd. tölgar eða verð þeirra eftir verðlagsskrá skal hver búandi eða húsráðandi gjalda ef hann

heldr hjú, hvort sem hann er karl eða kona, kvæntur eða ókvæntur. Hálfan ljóstoll gjaldi húsmenn hjúalausir og enn fremr einhleypir menn og vinnuhjú, sem tíunda 60 álnir eða meira.

4. Lausamenn greiði 50 auru til kirkju á ári.

5. Legkaup er 6 álnir, enn hálfu minna (3 álnir) fyrir börn yngri enn tvævetr. — Fyrir sveitarómaga ekkert, nema prestur hafi fyrst fengið líksöngseyri.

6. Kirkjugjald af húsum, sem eigi eru notuð við ábúð á jörð, sem metin er til dýrleika og fullra 500 kr. virði, er $\frac{1}{2}$ kr. af hverjum 1000 kr. í virðingarverði húsanna og greiðist af íbúanda. Sama gjald skal og greiða af öðrum húsum þótt þau eigi standi í kaupstað eða verzlunarstað, nema notuð sé við ábúð á jörð. Upphæð sú, sem gjaldið er greitt af, skal ávallt deilingleg með 100; afgangur kemur eigi til greina.

III. Skattar.

A. Skattir af ábúð og lausafè.

1. Ábúðarskattir er greiddur af öllum jörðum og jarðeignum, sem metnar eru til dýrleika. Þessi skattir er $\frac{2}{5}$ ($= 0.4$) álmar á landsvísi af hverju jarðarhundraði, og geldir sá, er á jörðu býr, eða hefir hana til afnota.

2. Lausafjárskattir er greiddur af öllu tíundbæru lausafè, þ. e.: af öllum kúm og kvígum, afgeldneytum, tvævetrum og eldri, og af gríðungum, sem eru eldri enn tvævetrir; af öllum sauðfænaði, vetrgömlum og eldri, (ekki af geitfè, nè af innstæðukúgildum); af öllum hrossum, tvævetrum og eldri, og af öllum skipum og bátum, sem ganga til fiskiveiða. Skattirinn er 1 al. á landsvísi af hverju lausafjárhundraði, enn af minna enn $\frac{1}{2}$ hndr. er ekki goldið. Svo er með þenna skatt sem tíund, að $\frac{1}{7}$ lífandi penings er dreginn frá skattgjaldi.

B. Húsaskattir

er greiddur af öllum húseignum, sem eigi eru notaðar við ábúð á jörð þeirri, er

metin sè til dýrleika, og eru fullra 500 kr. virði. Skattrinn er 1 kr. 50 a. af hverjum 1000 kr. í virðingarverði húseignarinnar. Upphæð sú, sem skattrinn er greiddur af, verður að standa á hálfu eða heilu þúsundi. Undanþegnar gjaldi þessi eru kirkjur, skólar, spítalar og öll hús, sem eru þjóðeign eða til opinberra þarfa.

C. Tekjuskattr.

1. Eignarskattr er greiddur af öllum arði af jarðeign, og af lausafè, er á leigu er sett, þá er arðrinn allr nemr 50 kr. Sá skattr er 1 kr. af hverjum 25 kr., sem tekjurnar nema í peningum eða landaurum.

2. Atvinnuskattr er greiddur af tekjum af allskonar atvinnu, nema landbúnaði og sjávarútvegi, ef tekjurnar nema yfir 1000 kr. Af 1000 kr. eða minna fè er skattr þessi eigi goldinn, og minni tekjuauki enn 50 kr. kemr eigi til greina skattinum til hækkunar. Skattr þessi er af tekjum, er nema:

- á 2. þúsund: 50 au. af hverjum 50 kr.,
eða af fullum 2000 kr. 10 kr.
- 3. þúsund: 75 au. af hverjum 50 kr.,
eða af fullum 3000 kr. 25 kr.
- 4. þúsund: 1 kr. af hverjum 50 kr.,
eða af fullum 4000 kr. 45 kr.
- 5. þúsund: 1 kr. 25 a. af hverjum 50
kr., eða af fullum 5000 kr. 70 kr.
- 6. þúsund: 1 kr. 50 a. af hverjum 50
kr., eða af fullum 6000 kr. 100 kr.
- 7. þúsund: 1 kr. 75 a. af hverjum 50
kr., eða af fullum 7000 kr. 135 kr.
- yfir 7 þúsund: 2 kr. af hverjum 50 kr.,
eða af fullum 8000 kr. 175 kr.
- o. s. frv.
-

IV. Hundaskattr

er 2 kr. af hverjum heimilishundi, er heimilisráðandi greiðir, ef hann býr á jörð eða jarðarparti, enn aðrir skulu greiða 10 kr. af hverjum hundi.

V. Vegabótagjald,

er varið er til að bæta sýsluvegi og

hreppavegi, er 1 kr. 25 au. fyrir hvern verkfæran mann í hrepp, 20—60 ára, og greiðist bæði til hreppsjóðs af bændum, og líka úr hreppsjóði til sýslusjóðs.

VI. Jafnaðarsjóðsgjald,

er gengr til jafnaðarsjóðanna (norðramts, austramts, vestráms og suðramts), jafna amtsráðin í hverju amti niðr á hvert lausafjórðunda á hverju ári, og er það misjafnt eftir þörfum.

VII. Sýslusjóðsgjald,

er gengr til sýslusjóðanna, jafnar hver sýslunefnd niðr á alla hreppa í sýslunni, eftir samanlagðri tölu allra jarðarhundraða og lausafjórðunda í hverjum hreppi. Er síðan þeirri upphæð, er hverjum hreppi ber að greiða, jafnað niðr á hreppsþúa.

VIII. Erfðagjald

greiðist ef arfurinn nær 200 kr., eftir að skuldir eru frá dregnar og það ann-

að, er taka má af óskiftu búi, og er þá, er arfrinn hverfr til eftirlifandi manns eða konu, foreldra eða afkomenda, $\frac{1}{2}$ af 100, enn annars $4\frac{1}{2}$ af 100. Af því, er erfinginn fær fyrirfram upp í arf, skal eigi greiða erfðagjald.

IX. Styrktarsjóðsgjald,

handa alþýðufólki, gjalda öll vinnuhjá, sem eru 20—60 ára, karlmaðr 1 kr., kvennmaðr 30 au., nema fæleysingjar, ómagaframfærendr og þeir, sem hafa tryggt sér ellistyrk.

X. Útflutningsgjald af fiski o. fl.

1. Af hverjum 100 pd. af saltfiski eða hertum fiski greiðist . . . 10 aur.
2. af fiski, sem flyzt út hálfhertr, saltaðr eða nýr, af hverjum 100 fiskum . . . 20 —
3. af 100 pd. sunnmaga . . . 30 —
4. — hverri tunnu af hrognum 15 —
5. — — lýsistunnu . . . 30 —
6. af hverjum 100 pd. af laxi 30 —

7. af hverjum 100 pd. af öllum
niðursoðnum fiski nema laxi 10 au.
8. af hverjum 100 pd. af kola
nýjum eða söltuðum . . . 10 —
9. af hverjum 100 pd. af heilagfiski 30 —
10. af hverjum 100 pd. af hval-
skíðum 100 —
11. af hverri sildartunnu (120 pt.),
í hverjum umbúðum sem er 20 —
Af minna en helmingi hinna nefadu
vöruupphæða greiðist ekkert.
-

XI. Aðflutningsgjald.

A. Aðflutningsgjald af áfengum drykkjum
er af alskonar öli 5 aurar af potti, af
brennivíni og vinanda:

8 ^o eða minna	30 aurar af potti			
8—12 ^o	45	—	-	—
yfir 12 ^o	60	—	-	—
af rauðvíni og messuvíni	15	—	-	—
— öðrum vínföngum	45	—	-	—
eða 3 pelum.				

B. Aðflutningsgjald af tóbaki
er af hverju pundi alskonar tóbaks 35 au.
— 100 vindlum 1 kr.

C. Aðflutningsgjald af kaffi og sykri
er af hverju pundi kaffis og kaffibætis 10 a.

— — — sykurs og síróps 5 -

XII. Búnaðarskólagjald.

er $1\frac{1}{2}$ skildingr (rúmir 3 aurar) af hverju
jarðarhundraði, og greiðir ábúandi það.

XIII. Leyfisbréfagjöld.

Hin helztu leyfisbréf, er amtmaðr,
landshöfðingi eða ráðherra gefr út, eru:

1. Víglubrèf hjóna (undanpága frá lýs-
ingum), hjónaskilnaðarleyfi, aldurs-
leyfi til að giftast, undanpága frá að
hafa svaramenn, leyfisbréf fyrir and-
legrar stéttar menn til að giftast
kvennmanni, er brotleg hefir orðið
í legorði, uppreist fyrir prestsekkjur,
er þannig hafa gerzt brotlegar, leyfis-
bréf til að nota óviðkomanda prest,
lögaldrsleyfi, verndarbréf fyrir gjald-
prota menn, leyfisbréf til að vera
skiftaforstjóri án dómsvalds, leyfisbréf
til að fá ógildingardóm á skuldabréfi

- eða eignardóm fyrir fasteign, leyfisbréf til ættleiðingar, leyfisbréf til að hafa grafreit, þar sem hvorki er kirkja eða bænahús, leyfisbréf til að leiða ný vitni og leggja fram ný skjöl í máli (fæst ókeypis ef beiðandi hefir gjafsókn) — kostar hvert 33 kr. 66 a.
2. Uppreist til að áfrýja héraðsdómi til yfirdóms, þótt 6 mánuðir sé liðnir, kostar 37 kr. 33 a., einnig 18 kr. 66 au. eða fæst ókeypis ef beiðandi hefir gjafsókn.
 3. Leyfisbréf til að ganga að eiga ekkju bróður síns, föðurbróður eða móðurbróður, eða föðursystur eða móðursystur konu sinnar látinnar (fæst einnig fyrir 33 kr. 66 a.) og leyfisbréf til lyfjasölu — kosta 68 kr. 66 aura.
 4. Staðfestingar á kaupmálalabréfum, arfleiddsluskrám og félagssamningum kosta frá 127 kr. 33 a. til 33 kr. 66 a. og geta stundum fengizt ókeypis.
 5. Leyfisbréf til málasmsteypu (til að höfða mál í einu lagi gegn fleirum, eða fyrir fleiri, að höfða mál gegn sama manni), leyfisbréf til að áfrýja

dómi, þó málið ekki nemi lögboðinni upphæð, leyfisbréf til að koma fram með nýjar varnar- eða sóknarástæður í æðra rætti, leyfisbréf til að æðri rættir megi dæma mál að aðalefninu til (þó það sé eigi gert í hinum áfrýjaða dómi — kosta hvert 15 kr.

6. Verzlunarleyfi, hvort sem er í kaup-túni eða í sveit, kostar 50 kr.
7. Leyfisbréf fyrir lausamennsku kostar karlmann 1 hundrað enn konu hálft hundrað á landsvísu.

Þessi trö síðastnefndu leyfisbréf gefr sýslumaðr út.

XIV. Aukatekjur lækna.

1. Þá er læknir er sóttur, ber að greiða honum 4 kr. í fæðispeninga fyrir hvern heilan dag, og leggja honum til hest eða bát og menn.

Fyrir að vitja sjúkra, er búa í sama kaup-túni eða hverfi, sem eigi er lengra enn $\frac{1}{10}$ úr mílu, ber að greiða lækni 35 a.

Fyrir gefin ráð eða reglur heima hjá lækni borgist 25 au.

Fyrir að skera í fingrmeið,

binda um, o. s. frv.	75 au.
— - kippa í lið	2 kr.
— - binda um beinbrot	3 —
— - stinga á manni	2 —
— - ná þvagi af manni	1 —
— - taka af fingr eða tá	2 —
— - — — stærri lim	4—8 —
— - ná barni með tögum	4 —
— - hjálpa sængurkonu með eintómum höndum	2—4 —
— - draga út tönn	60 au.

2. Yfirsetukonu ber að greiða að minnsta kosti 3 kr. fyrir að sitja yfir konu, auk fararbeina, og 1 kr. fyrir daginn, er lengr er enn 1 dag. Fyrir að taka blóð o. s. frv. 25 auru.

XV. Borgun til hreppstjóra og annara, sem gjöra réttarverk, og sáttanefnda.

Fyrir birting á fyrirkalli, stefnu, dómi, uppsögn, málskröfu og öðrum þess konar tilkynningum, 1 kr. fyrir hvern þann, er birt er; í hjúamálum og skuldamálum

sem eigi nema 50 kr., þó eigi nema 50 au. Skiptist jafnt milli stefnuvottanna.

Fyrir að lesa upp eða festa upp auglýsingu um skifti, uppboð o. s. frv. við kirkju eða á öðrum opinberum stað greiðist hreppstjóra 50 au. fyrir hvern stað. Þó ekkert fyrir auglýsingu við sína eigin sóknarkirkju.

Fyrir fjárnámsgjörðir 50 aurar af hverjum, er fjárnám er tekið hjá. Vottarnir fá 25 aura hvor.

Þegar hreppstjóri heldr uppboð fyrir hönd sýslumanns fær hann 4 af hundr. í uppboðslaun, enn uppboðið má eigi hlaupa yfir 200 kr.

Þegar hreppstjóri fyrir hönd sýslumanns stendr fyrir uppskriftar- og virðingargjörðum til leiðbeiningar við skifti eða uppboð, fær hann kaup eftir fjárhæð gjörðarinnar: allt að 200 kr. 1 kr.

frá 200—600 — 2 —

— 600—1200 — 3 —

yfir 1200 — 5 —

og eins fyrir aðrar skoðanir eða virðingargjörðir fyrir hönd sýslumanns, áreiðar og þess konar ef gjörðin miðar að

pvi að fá fjárbæð ákveðna með mati, annars 3 kr. á dag.

Fyrir úttekt greiðast hverjum úttektarmanni 2 kr. á dag. Fyrir skoðunar- og virðingargjörð yfir fasteign, sem eigi er gjörð fyrir hönd sýslumanns, greiðist hverjum 2 kr., og 1 kr. að auki þeim, er bókar gjörðina. Fyrir skifti á búum og jörðum sama gjald. Fyrir skoðun og virðingu á lausafè 2 kr. til jafna skifta milli beggja.

Vottar við rættargjörðir fá oftast 50 au. hver fyrir hverja gjörð.

. Auk kaups þess, er hær er talið, fá stefnuvottar, hreppstjórar, matsmenn og úttektarmenn ferðakostnað, ef þeir þurfa að fara lengra frá heimili sínu en eina mílu á landi eða hálfa mílu á sjó, 50 au. fyrir hverja mílu á landi og hálfa mílu á sjó. Þóknun þessi greiðist fyrir ferðina fram og aftur, en má eigi fara fram úr 2 kr. fyrir hvern. Sè staðrinn, þar sem gjörð skal fram fara, lengra frá en svo, að þeir þurfi að vera meira en 10 stundir frá heimilum sínum, fær hver 3 kr. í fæðispeninga.

Fyrir að gefa út fyrirkall til sáttfundar eru greiddir 50 aurar. Fyrir sáttatilraun greiðast sáttanefndinni 83 aurar. Hafi eigi verið öðru vísi umsamið, greiðir stefnandi þar af 33 auru, hinn stefndi 50 auru. Komist eigi sætt á fellur þessi borgun niðr. Ferðakostnað eiga sáttanefnarmenn að fá greiddan af almannafé

XVI. Borgun til sýslumanna, bæjarfógeta o. fl. fyrir rættarverk.

Fyrir að skoða skjöl útlendra fiskiskipa skal greiða 10 a. af hverjum tonn, ef skipið hefir eigi fyrri komið á íslenska höfn í þeirri ferð að landinu, ella 5 au. Þegar hreppstjóri skoðar skipskjöl fyrir hönd lögreglustjóra, skal gjaldinu skift jafnt milli þeirra. Fyrir eftirrit úr embættisbókum, eða skjölum úr skjalasöfnum, skal greiða embættismanni 50 a. fyrir örk, en fyrir $\frac{1}{2}$ örk og minna 25 a. Í dómsmálum, sem nema minna enn 50 kr., skal aðeins greiða helming þessa gjalds. Fyrir ritföng ekkert, nema innbinding, ef hennar þarf. Í opinber-

um málum, gjafsóknarmálum, hjúamálum og í lögreglumálum um meðgjöf með óskilgetnum börnum, svo og þegar málsaðilar eru eftir lögunum undanþegnir því að greiða réttargjöld í héraði, skal engin ritlaun gjalda, enn í gjafsóknarmálum skulu ritlaun þau, er gjafsóknarhafandi hefði átt að greiða, goldin af hinum málsaðila, þegar hann með dómi er skyldaðr til að greiða málskostnaðinn. Á öllum réttargjörðum og eftirritum skulu vera ekki minna en 28 línur á blaðsíðu og 32 stafir í línu, eða, ef reikningar eru eða virðingar, 24 stafir, ef spázián er ein, enn 16, ef tvær spáziur eru. Í dómsmálum og flestum öðrum réttargjörðum ber að endrgjalda embættismanni ferðakostnað eftir sundrliðuðum reikningi, sem amtmaðr úrskurðar. Gjörðarbeiðendr mega sjá embættismanni fyrir ókeypis flutningi fram og aftr, ef þeir vilja það heldr enn borga ferðakostnað. Ef fleiri gjörðir enn ein eru gerðar í sömu ferð, skal jafna niðr kostnaðinum eftir hlutfalli réttu. Fyrir gjörðir á þingaferðum má embættismaðr

aðeins reikna sèr ferðakostnað fyrir töf við gjörðirnar. Á skipströndum ber lögreglustjóra eða umboðsmanni hans 6 kr. um daginn, enn þó 9 kr. þá daga, sem hann verður að vera á fjöru til að sjá um björgun lengr enn 8 stundir. Sömu dagborgun (6 kr.) greiði útflutningsstjóri lögreglustjóra fyrir tilsjón með útflutningum. Fyrir að mæla skip eru 4 kr. í dagpeninga, og sömu dagpeninga þegar gera þarf tollrannsóknir. Fyrir að gefa hjón saman í borgaralegt hjónaband eru 3 kr. í dagpeninga. Í framangreindum tilfellum ber einnig að greiða ferðakostnað, eins og áður er sagt. Fyrir stefnu skal gjalda 50 a., þegar málsaðili í stað þess að gefa út fyrirkallsseðil beiðist þess, að stefnan verði gefin út með nafni dómarans og innsigli. Fyrir að taka fyrir mál, þar með talin ritun í dómsmálabókina, skal gjalda 1 krónu. Fyrir að leggja dóm á mál skal gjalda 1 kr. um leið og málið er tekið til dóms. Fyrir skriflega frávísun skal greiða sama gjald. Fyrir að yfirheyra vitni skal gjalda 30 a. fyrir hvert þeirra. Fyrir

gagnspurningar skal ekki greiða sérstaklega. Fyrir að kveðja menn í rétti til skoðunargjörða eða annara slíkra gjörða skal gjalda 30 au. fyrir hvern hinna dómkvöddu, og 1 kr. fyrir að taka málið fyrir. Sama gjald skal greiða fyrir eiðfesting gjörðarinnar, svo og fyrir sérhverja eiðfestingu, nema um vitni sé að ræða. Fyrir að staðfesta og innsigla réttargjörðir eða önnur eftirrit, sem út eru gefin í gjörðarformi, skal gjalda 50 au. fyrir hvert. Þegar mál það, er ræðir um, varðar eigi meiru en 50 kr., skal aðeins greiða helming hinna áðurnefndu vanalegu gjalda. Í hjúamálum skal eigi gjalda nema 50 a. alls, enn í lögreglumálum um meðgjöf með óskilgetnum börnum, skal engin gjöld greiða í héraði. Fyrir bókun á yfirlýsing um eitt eður annað, sem ekki snertir neitt mál, sem áður hefir verið tekið fyrir og er til meðferðar fyrir réttinum, skal sá, er þessa beiðist, greiða 50 au. og 1 kr. að auk fyrir að taka málið fyrir. Við landsyfirdóminn skal ávallt greiða tvöfalt gjald á við það, er borga hefði

átt í héraði. Í opinberum málum og gjafsóknarmálum skal engin réttargjöld greiða, enn í gjafsóknarmálum skulu réttargjöld þau, er gjafsóknarhafandi hefði átt að greiða, goldin af hinum málsaðila, þegar hann er skyldaðr með dómi til að greiða málskostnaðinn. Fyrir kyrrsetningargjörð eða lögbann, svo og fyrir fjárnámslögtings- eða löggjeymslögjörð, sem fram fer á fjármunum — enn til fjármuna teljast eigi aðeins lausafé og fasteignir, heldr og skuldakröfur á hendr öðrum og önnur þau fjárréttindi, sem greinir um í 3. kapitula laga 4. nóvember 1887 um aðför — skal gjalda í hlutfalli við fjárupphæð þá, sem gjörðarinnar er beiðzt fyrir, eins og hér segir:

Þegar upphæðin er	25 kr.	eða minni
		„ kr. 75 a.
— — — — frá	25 kr. til	50 kr,
		1 kr. 50 a.
— — — — —	50 — til	100 kr,
		2 kr. 25 a.
— — — — —	100 — til	200 kr.
		3 kr. „ a.

Þegar upphæðin er frá 200 kr. til 300 kr.
3 kr. 50 a.

— — — — 300 — til 400 kr.
4 kr. „ a.

— — — — 400 — til 1000 kr.
5 kr. „ a.

— — — — 1000 — 6 kr. „ a.

Fyrir að kyrrsetja mann skal gjalda 6 kr.; sèu fjármunir jafnframt kyrrsettir, skal gjalda fyrir það sem að framan er sagt. Fyrir lausnargjörð skal gjalda hið sama, þegar fè með henni er laust látið, en 6 krónur sè kyrrsetning manns með henni niður felld. Fyrir rannsókn, sem haldin er eftir beiðni einstakra manna, skal gjalda 1 kr. Fyrir útburð manns af jörðu eða húsi og fyrir innsetning á jörð eða í hús til umráða, skal gjalda 2 kr. Sama gjald skal greiða fyrir aðrar fígetagjörðir, er fara fram á eitthvað það, er eigi verðr metið til peningaverðs. Fyrir skoðun á líkamsáverka eftir beiðni einstakra manna skal gjalda 2 kr. Fyrir skoðun á fundnum líkum skal ekkert gjald greiða. Fyrir að þinglýsa afsalsbréf, veðskulda-

bréf, fjárnámsgjörð, skiptabréf eða önnur skjöl, sem þinglesin eru sem eignarheimild fyrir fasteign, eða til þess að leggja haft á fasteignir og fyrir að rita á skjöl þessi og rita þau inn í bækurnar, svo og fyrir að þinglesa, rita á og bóka skjöl, sem leggja haft á lausafé, skal gjalda í blutfalli við fjárupphæð þá, er skjalið hljóðar um, eins og hér segir: Þegar upphæðin er 100 kr. eða minni

„ kr. 75 a.

— — — — frá 100 kr. til 200 kr.

1 kr. „ a.

— — — — 200 — til 500 kr.

1 kr. 50 a.

— — — — 500 — til 1000 kr.

2 kr. „ a.

— — — — 1000 — til 2000 kr.

3 kr. „ a.

— — — — 2000 — til 3500 kr.

4 kr. „ a.

— — — — 3500 — til 5000 kr.

5 kr. „ a.

og sé upphæðin meiri, skal gjalda 6 kr., hversu há sem hún er. Gjald það, er síðast er nefnt, skal og greiða, sé upp:

hæð sú óákveðin, sem skjalið greinir um, t. a. m. þegar veð er sett fyrir skuldir, er síðar verða stofnaðar. Nú er upphæðin ákveðin í öðrum aukum enn peningum, og skal þá meta þá til peninga-verðs eftir almennum reglum. Nú er árlegt afgjald áskilið um óákveðinn tíma og skal þá gjalda sem fyrir 25 sinnum stærri fjárupphæð; en sè afgjaldið áskilið fyrir lífstíð, skal gjaldið aðeins talið af 5-faldri upphæðinni; sè áratal tiltekið, skal afgjaldið talið saman fyrir öll árin, en þó skal aldrei af meiru gjalda en af upphæð afgjaldsins 25-faldri. Fyrir að þinglesa og bóka skjöl, er hljóða um efni, sem eigi verður metið til ákveðins verðs, eða skjöl, sem ekki eru um afsal eða haft á fasteignum eða lausafé, skal gjalda 1 kr. Sèu þess konar skjöl þinglesin við landsyfirdóminn skal gjalda 2 kr. Þegar þinglesa skal heimildarskjal eða bréf um haft á eignum, skal hlutaðeigandi embættismaður líta eftir því, hvort útgefandi þess hefir sjálfur eignarheimild fyrir eign þeirri eða munum, sem hann ráðstafar, eða hvort nokkuð

það hafi þinglesið verið áður, er ónýtt geti eða rýrt gildi skjalsins, og rita aðeins á skjalið, að það hafi verið þinglesið, ef enginn brestr eða tálmun finnst; ella skal rita athugasemd á skjalið um heimildar-brest hans eða um hið áðr lesna heftingar-bréf, og skal greiða fyrir það helming gjalds þess, er nefnt er á bls. 42, enn þó aldrei minna en 50 a. og aldrei meira en 1 kr. 50 a. Þegar fengnar eru betri skýrslur eða frekari heimild, og áritunin því næst verður af máð, skal greiða fyrir það sama gjald og fyrir að gjöra hana. Fyrir að aflýsa skjali og afmá það úr veðbréfabókinni, svo og fyrir að aflýsa afborgun á veðskuld og gjöra áritun um það á veðskuldabréfið, skal greiða helming gjalds þess, er greinir um á 42. bls., þó eigi minna en 50 a.; á afborgun skal miða gjaldið við stærð hennar. Nú krefst einhver vottorðs úr afsals- og veðbréfabókunum um eignarheimild á fasteign og um höft þau, er á henni hvíla, og skal hann gjalda fyrir það 1 kr. Vottorð þau, er stjórn landsbankans krefst

úr greindum bókum um fasteignir þær, sem menn ætla að veðsetja gegn láni úr bankanum, skulu gefin ókeypis, ef þau eru ætluð bankanum einum til afnota. Nú er sama skjalið pinglesið í fleiri pinghám en einni, og skal þá greiða gjöld þau, sem að framan getr um, fyrir hverja pinglýsing. Fyrir pinglýsingar og aflýsingar á veði því, sem sett er landssjóði fyrir innheimtu á tekjum hans, skal ekkert gjald greiða. Svo er og um pinglestur og aflýsingar á uppskriftargjörðum þeim á eignum þurfalinga og yfirvaldsúrskurðum um sviftingu á fjárforráði þeirra, sem greinir um í 3. og 4. gr. laga nr. 20, 4. nóvbr. 1887. Í öllum þeim búum, sem skiftaráðandi eða skiftaforstjóri án dómsvalds fer með og lýkur skiftum í, skal greiða í skiftagjöld 1 % af öllum eignum búans án tillits til skulda, er á því hvíla. Þó skal ekkert gjald greiða í þeim búum, þar sem eigurnar nema ekki 200 kr., að frádregnum útfararkostnaði í dánarbúum. Fyrir að gefa út innköllun til skuldheimtumanna skal greiða þegar

eignir búans umfram skuldir þess eru eigi meiri en 200 kr. 1 kr. Sèu þær meiri en 200 kr., en ekki meiri en 1000 kr. 2 kr. Sèu þær meiri en 1000 kr. 4 kr. Í gjaldprotabúum og búum, sem ekkert eiga umfram skuldir, skal ekkert gjald greiða fyrir innköllun þessa. Hin almennu uppboðslaun, er ávallt skal greiða, nema þar sem eftirfarandi greinir veita heimild til annars, eru 4 af hundraði. Þegar seld eru við opinbert uppboð hús, jarðir og aðrar fasteignir, svo og þilskip — sèu þau eigi ósjófær — hlutabréf, skuldabréf og aðrar skulda-kröfur, leigumálarèttur og önnur þess konar rèttindi, skal gjalda í uppboðslaun af hinum fyrstu 2,000 kr. 2 %, af upphæð yfir 2,000 kr. til fullra 6,000 kr. 1½ %, af upphæð yfir 6,000 kr. til 60,000 1 %, af upphæð sem er meiri en 60,000 kr. ½ %. Þegar leigumálarèttur er seldr við uppboð, skal aðeins reikna uppboðslaun af hinu árlega afgjaldi. Nú eru verzlunarvörur seldar við uppboð og svo mikið í einu, að hvert hamarshögg nemr minnst 30 kr., og

skulu þá uppboðslaun af upphæð þeirri, sem uppboðið nemr meiru enn 600 kr., (enn af hinum fyrstu 600 kr. skal ætíð greiða fullt gjald, 4 %) ákveðin eins og hér segir: Af upphæð frá 600 kr. til fullra 2,000 kr. 2 %, af upphæð meiri en 2,000 kr. til fullra 4,000 kr. $1\frac{1}{2}$ %, af upphæð meiri en 4,000 kr. til fullra 8,000 kr. 1 %, af upphæð meiri en 8,000 kr. til fullra 16,000 kr. $\frac{1}{2}$ %, og af upphæð, sem nemr meiru en 16,000 kr. $\frac{3}{8}$ %. Fyrir að semja uppboðsauglýsing og gefa út af henni svo mörg eintök, sem þörf er á, skal gjalda 1 kr. Þegar uppboð er haldið á fasteign o. s. frv., en sala fer þó eigi fram við uppboðið, svo og þegar hamarshögg er gefið upp á væntanlegt samþykki, en það bregzt, skal gjalda 4 kr. fyrir árangurslaust uppboð. Þegar einhver lætr bjóða upp fleiri en einn sérstakan hlut í einu, eða eign er boðin upp í pörtum, skal þó eigi gjalda meira en 10 kr. alls fyrir árangurslaust uppboð. Við lausafjáruppboð skal gjalda 10 a. fyrir hvert númer, sem boðið er

upp en þó eigi selt, og við uppboð á
 vörzlunarvörum í svo stórum skömmtum,
 sem segir hér að framan skal gjalda 20 au.
 fyrir hvert númer, sem boðið er upp,
 án þess að verða selt. Fyrir uppboð
 á eftirlátnum munum þurfalanga skal
 ekkert gjald greiða. Fyrir að gefa út
 afsalsbréf fyrir fasteign, er seld hefur
 verið við uppboð, skal gjalda 2 kr., ef
 kaupverðið er eigi meira en 2,000 kr.,
 4 kr. ef það er meira en 2,000 kr. og
 fer þó eigi fram úr 6,000 kr., en 6 kr.
 ef það fer fram úr þeirri upphæð. Fyrir
 undirboðsþing skal greiða 4 kr. Þó
 skal ekkert gjald greiða fyrir undirboðs-
 þing þau, sem getr um í tilskipun 20.
 apríl 1872 um bæjarstjórn í kaupstaðn-
 um Reykjavík, 27. gr., tilsk. 4. maí 1872
 um sveitarstjórn á Íslandi, 24. gr., lögum
 8. okt. 1883 um bæjarstjórn á Akureyri,
 26. gr., og lögum s. d. um bæjarstjórn
 í Ísafjarðar-kaupstað, 27. gr. Fyrir
 afsögn á vixli, er nótarius gjörir fyrir
 skort á samþykki eða greiðslufall, skal
 gjalda eins og hér segir:

Þegar víxillinn nemr 1,000 kr. eða minni
upphæð 2 kr.

— — — meiru en 1,000 kr.

og allt að fullum 4,000 kr. 4 kr.

— víxillinn nemr meiru en 4,000 kr.

og allt að fullum 10,000 kr. 5 kr.

— víxillinn nemr meiru en 10,000 kr.

6 kr.

Gjald þetta skal greiða, ef gjörðin hefir verið byrjuð, enda þótt gjörðarbeiðandi láti eigi leiða hana til lykta; fyrir eftirrit af afsagnargjörðinni skal ekkert gjald greiða. Fyrir aðrar afsagnargjörðir, svarkröfur, stefnubirting, er nótarius framkvæmir, svo og aðrar þess konar gjörðir skal gjalda 2 kr. Nú skal framkvæma slíka gjörð á fleiri stöðum en einum, og skal þá greiða fullt gjald á hinum fyrsta stað, en aðeins 1 kr. fyrir hvern hinna staðanna, sem gjörðin fer fram á eftir kröfu gjörðarbeiðanda. Fyrir að bera eftirrit saman við frumritið og staðfesta það skal gjalda 25 a. fyrir hverja örk, sem eftirritið nemr, þegar það er ritað eins og að lögum á að vera, en fyrir það, sem minna er enn $\frac{1}{2}$ örk,

skal þó aðeins gjalda 12 aura. Þegar gjörðr er samningr, arfleiðsluskrá, umboðsskjal eða aðrir þesskonar gjörningar fyrir nótarius, eða gengið er við áðr sömdu skjali í viðrvist hans, og hann gefr út um það nótarial-vottorð í lög-mætu formi, skal gjalda fyrir það 1 kr. Fyrir að taka á móti og gefa út skipstjóramótmæli, er ákveða skal ábyrgðargjald eða skipskaðabætr, skal gjalda 8 kr. Fyrir að gefa út vegabréf skal gjalda 30 a. fyrir hvern þann, er vegabréfið hljóðar um, en 50 a. sè ferðinni heitið til útlanda. Þó skal aðeins greiða helming gjalds þessa fyrir vegabréf handa húsmönnum, þurrabúðarmönnum, daglaunamönnum, vinnuhjúum og öðrum, er setja má jafnhliða þessum mönnum. Fyrir sérhvert mál eða kvarða, sem bæjarfógeti eða sýslumaðr löggildir og brennimerkir, skal gjalda 15 au. Fyrir borgarabréf sem skipstjóri skal gjalda 4 kr. og fyrir borgarabréf sem handiðnamaðr 2 kr. Fyrir að löggilda og setja inn-sigli á verzlunarbók skal gjalda 2 kr., en fyrir að löggilda viðskiftabók 15 au.,

hvort sem hún er stór eða lítil. Fyrir að gefa út leyfisbréf til lausamennsku eftir tilskipun 26. maí 1863 skal gjalda 2 kr. Fyrir að gefa hjón saman í borgaralegt hjónaband, samkvæmt lögum um utanþjóðkirkjumenn 19. febr. 1886, og fyrir eftirrit af gjörningnum skal greiða 4 kr.

XVI. Póstgjöld.

A. Innanlands

er burðareyrir fyrir

1. venjuleg sendibréf, sem eigi vega meira enn 3 kvint . . . 10 aura
frá 3 til 25 kv. 20 —
— 25 — 50 — 30 —
Ekkert bréf má vega meira enn 50 kvint, vera pykkra enn 1 puml. nè stærra enn almennt heilarkarbrot af skrifpappír.
2. spjaldbréf 5 aura
3. peningabréf sem venjuleg bréf, og að auki 5 a. í ábyrgðargjald fyrir hverjar 100 kr. eða minni upphæð.

Peningabréf verða að vera í mjög

sterkum umslögum, sem til þess eru sérstaklega ætluð. Auk þess verða þau að vera lökkuð tveim innsiglium. Eigi má hafa peninga, hnappa eða annað því um líkt í signets stað.

4. ábyrgðarbréf (sem póststjórnin ábyrgist og borgar ef þau misfarast með 20 kr.) auk hins venjulega burðareyris 20 aur.

5. krossbandssendingar, eða prentað mál, sem er þannig útbúið, að skoða má innihaldið, og má vega allt að 5 pd. 3 a.fyrir hver 10 kv. Með ábyrgð 20 a.

Sèu framangreindar sendingar, að peningabréfum undanskildum, sendar óborgaðar, tvöfaldast burðareyririnn. Sè burðareyrir vangoldinn, er hinn fulli burðareyrir tvöfaldaðr, og frá þeirri upphæð dregið það, sem borgað hefir verið.

6. böggulsendingar,

- a) með landpóstum frá sumar-
málum (c. 20. apr.) til vetrnótt
(c. 18. okt.) undir hvert pd. eða
minni pyngd 30 au.

- b) með landpóstum frá vetrnótt-

um til sumarmála undir hver 25

kv. eða minni þyngd . . . 25 au.

c) með póstgufuskipum og gufu-
bátum, sem styrktir eru af al-
mannafé, undir hvert pd. eða
minni þyngd 10 au.

Mega vega allt að 5 pd. með land-
póstum, enn 10 pd. með skipum.

Hér að auk verður að borga undir
tilvisunarbréfið sé það lokað, og má
það ekki vega meira enn 3 kv.

Sè verð tilgreint á böggulsendingu,
er ábyrgðargjaldið 5 a. fyrir hverjar
100 kr. eða minni upphæð.

Fyrir böggulsendingar er sama burð-
argjald hvort sem borgað er fyrir-
fram eða á eftir eins og peningabréfin.

B. Milli Íslands og Danmerkr

er burðareyrir fyrir

1. venjuleg sendibréf, sem eigi vega
meira en 3 kvint 16 au.
frá 3 til 25 kv. 30 —
— 25 — 50 — 50 —

Um þyngd, fyrirferð og óborguð og

vanborguð bréf, er sama regla sem innanlands.

2. spjaldbréf 8 au.
3. peningabréf sem venjuleg bréf, auk 25 au. ábyrgðargjalds fyrir hverjar 200 kr. eða minni upphæð.
4. ábyrgðarbréf sem almenn bréf, auk 16 au. ábyrgðargjalds, og skal ávallt borga þau fyrirfram.
5. krossbandssendingar, fyrir hver 10 kvint 5 au.
6. böggulsendingar fyrir hvert pd. eða minni punga 10 au.
og að auki aðalgjald fyrir hvern böggul 25 au.
7. póstávisun fyrir hverjar 30 kr. eða minna 20 au.
31—60 kr. 40 au., 61—90 kr. 60 au.,
91—200 kr. 80 au. — Póstávisanir fást á flestum eða öllum hafnarstöðum þar sem póstafgreiðsla er.

*C. Milli Íslands og ýmsra annara landa
sem eru í alþjóða-póstfélaginu**

er burðareyrir fyrir

1. venjuleg sendibréf, fyrir 3 kvint
eða minna 20 au.
2. spjaldbréf 10 —
3. Peningabréf:

a) alment burðargjald fyrir 3 kvint
eða minna 20 au.

b) ábyrgðargjald 16 —

c) burðareyrir fyrir hverja 300

franka = 216 kr. eða minna 18 —

Þessar reglur gilda fyrir Austríki
og Ungarn, Belgíu, Bulgariu, Frakk-
land, Holland, Ítalíu, Luxemburg,
Noreg, Portúgal, Rússland, Serbíu,
Spán, Svíþjóð og Sviss.

Til Þýzkalands er burðareyrir undir
300 franka 8 au., enn til Tyrklands
25 aurar.

Verð peningabréfa verður að tiltak-
ast í frönkum, er þá 1 fr. = 72 au.
og 1 kr. = 1 fr. 39 ct.

*) Í alþjóða-póstfélaginu eru nú flest ríki heims-
ins, nema fáein í Asíu og Afríku, og eru
þau einnig smámsaman að hverfa inn í félagið.

4. böggulsendingar. Alt að 10 pd. böggla má senda til Austrrikis-Ungarns, Belgíu, Frakklands, Hollands, Luxemburg, Noregs, Svíþjóðar, Sviss, Tyrklands og Þýskalands, og er burðargjald fyrir hvern böggul, ef verð er ekki tilgreint, til Austrr., Ung., Belgíu, Frakklands, Hollands, Svíþjóðar og Sviss 108 au., til Luxemburg og Noregs 90 au., til Tyrklands 216 au., enn til Þýskalands 72 au.

Alt að 6 pd. böggla má senda til Búlgaríu, Grikk., Ítalíu, Portúgal, Serbíu og Spánar, og er böggulgjaldið 198 au. til Búlgaríu og Portúgals, 216 au. til Grikklands, 162 au. til Ítalíu, Serbíu og Spánar.

Burðareyrir eftir verðupphæð bögguls er 18 au. (sbr. peningabréfin, staflið 3, c) til allra þessara landa, sem að framan eru talin, nema 25 au. til Portúgals og Tyrklands og 8 au. til Þýskalands.

Ef verð er tilgreint á böggli, skal tiltaka það í frönkum, eins og að framan er sagt. Böggulsendingum

verða að fylgja sérstök tilvísunarbréf og tollskrár, sem fást á póstafgreiðslustöðunum. Borgun verður ávallt að greiðast fyrirfram.

Til Bretlands kosta bögglar alt að 2 pd. 1 kr. 26 au., til Canada 2 kr. 88 au., Dakota 2 kr. 15 au., enn frá 2—6 pd. bögglar til Bretlands 1 kr. 70 au. og Canada 5 kr. 22 au., 2—5 pd. bögglar kosta til Dakota 5 kr. 5a.

Póstávisanir 1—50 kr. 25 a., 50—100 kr. 50 a., 100—180 kr. 75 a.

Annars er borgun fyrir póstávisanir mjög breytileg, og bezt að leita um það upplýsinga á póststöðvunum.

XVII. Flutningsgjöld

á hinum dönsku póstskipum.

A, *Fyrir farþega* Á 1. Á 2. Á þil-
kæet. kæet. fari.

Milli Íslands og Kaup-
mannahafnar eða Leith

og Íslands . . Kr. 90,00 72,00

(fram og aftr 160 kr.; ef

farið er til Leith 145 kr.)

Á 1. Á 2. Á þil-
káet. káet. fari.

Milli Seyðisfjarðar og

Færeyja . . Kr. 24,00 18,00

Milli Færeyja og annara

staða á Íslandi . . 45,00 36,00

Milli Rv. og St.hólms 6,00 4,00 2,00

— — — Ísafj. 16,40 10,90 7,30

— — — Akreyr. 28,00 18,70 12,50

— — — Seyðisfj. 41,80 27,90 18,60

— Ísafj. — Akreyr. 11,60 7,00 5,10

— — — Seyðisfj. 25,40 16,90 11,30

— Akre. — — 13,80 9,20 6,10

Fyrir börn 2—12 ára er hálfur farar-
eyrir. Ekkert fyrir yngri börn. Far-
pegar fullorðnir mega hafa með sér 100
pd. án flutningsgjalds, börn 50 pd. Fyr-
ir það, sem framýfir er, skal borga 66
a. fyrir hver 10 pd. Fæði (án vins og
öls) kostar á 1. káetu 4 kr. um daginn
(fyrir börn hálfu minna), enn á 2. káetu
2 kr. (1 kr.). Farpegar á 2. káetu
mega fæða sig sjálfir hafna í milli á Ís-
landi ef þeir vilja.

B. Fyrir vöruflutning.

- a) Milli Íslands og Kaupmanna-
hafnar.
1. Högl, járn og saumr, kaffi og kaffi-
rót, tóbak, paksteinn, pakpappír og
gluggagler, hver 100 pd. . kr. 1,50
 2. Brauð í tunnum hv. 100 pd. — 3,00
Brauð í pokum og kössum,
færi og kaðlar, járnsmíðar,
pappír, sikr, sápa hv. 100 pd. — 2,00
 3. Sængrföt, kryddvörur, lím,
leðr, hampr, reyktóbak, te
og fleira hv. 100 pd. . . — 4,00
 4. Lyfjavörur, bækr, vindlar,
leirílát, vefnaðarvara, hús-
gögn úr trè, pokar og kassar
með lèttum hlutum hv. ten.fet — 0,75
 5. Hafrar og malt í pokum,
hver tunna — 2,00
Rúgr, bygg, hveiti og kartöfl-
ur í pokum hver tunna . — 2,30
- tunnum — — . — 3,00
Bankabygg, rúgmjöl, hveiti-
mjöl og baunir í pokum
hver tunna — 2,40
Salt — 2,00

Hrisgrjón í pokum hv. 200 pd. kr.	2,40
Bankabygg, rúgmjöl, hveitimjöl, baunir og kalk í tunnum hver tunna	— 3,30
Brennivín, edik, olía, öl, salt, grænsápa, tjara, steinlím og smjör hver tunna . .	— 4,00
Steinolía — — . . .	— 7,00
6. Harðr fiskr og hert gæruskinns hver 100 pd. . .	— 2,00
Söltuð sauðskinn, tólg og húðir hver 100 pd. . . .	— 1,10
Ull, ullarvarningr, fiðr og sundmagar hver 100 pd. .	— 3,00
Æðardúnn — — — .	— 6,00
Lýsi, hrogn, kjöt, lax, sild, rjúpur hver tunna . . .	— 2,65
Hangið kjöt og rjúpur í kössum hvert teningsfet .	— 0,65
Saltfiskur bundinn hv. 100 pd.	— 0,85
b) Milli Íslands og Leith.	
Hestar hver kr.	24,00
Hundar — —	5,85
Tólg, söltuð sauðskinn og húðir hver tonn (1 t. 2000 pd.)	— 18,00
Kaðlar og færi hver tonn	— 22,50

járn o. fl. þungar vörur hver tonn
kr. 18,00

Salt og kol hver tonn . — 13,50

Hampr, korkr, flotholt, ull,
ullarvarningr, fiðr, dúnn,
hver tonn — 54,00

Pappír, tvistur, baðmullar-
dúkar, segldúkr og netaslöng-
ur hver tonn 36,00

Saltfiskr hver tonn . — 15,75

Harðr fiskr — — . . — 36,00

Hrogn, rjúpur, lýsi, kjöt, lax,
öl, vín, o. fl. hver tunna — 2,70

Whisky (1 gallon = $4\frac{7}{10}$ pott.)
fyrir 23 gallons — 2,70

Leirilát í körfum, hv. ten.fet — 0,45

Lètttr varningr í kössum og
körfum o. s. frv. hv. ten.fet — 0,68

ATHS. Í janúar og til marzlóka og
2 hinar síðustu ferðir á árinu hækkar
flutningsgjaldið um $16\frac{2}{3}$ %

Sá, sem sendir vörur á einni farm-
skrá til sama manns, svo að flutnings-
gjaldið nemr minnst 300 kr., fær 10 %.

Hin helzu lagabod,

er út hafa komið frá 1855, með stuttum útdrætti um það, er alþýðu varðar mestu.

Tilskipun um helgihald . . 29/3 55
(sjá opið bréf 26/9 60).

Bannað er, einkum um messutíma, öll ónauðsynleg vinna, hávaðasamar skemt-anir og önnur háreysti, veitingamönnum að selja áfenga drykki eða leyfa spil í húsum sínum, svo og kaup og sala í búðum. Eigi má þing halda eða stefna fyrir dóm. Fæbótum varðar þetta í 1. sinn 67 au. til 20 kr., í 2. sinn 2—40 kr. og í 3. sinn 10—100 kr. eða atvinnu-missi, svo sem fyrir veitingamönnum. Sektir falla til fátækra.

Ekki bannað: lyfjasala, nauðsynleg heimilisstörf, hirðing á heyi í ópurkatíð, björgun á veiðiföngum og veiðitólum, róa til fiskjar í fiskileysisárum, bæta skip og afferma, ef neyð liggr við.

Tilskipun um prentfrelsi . 9/5 55.

Sá, sem á prenti ræðr til uppreisnar gegn konungi, eða dróttar að honum svívirðilegum athöfnum, sætir hegningar-

vinnu eða fangelsi allt að 5 árum. Sá, sem á prenti skerðir virðing annars manns með ókvæðisordum eða skammarmyrðum, sætir 10—500 kr. sekt.

Tilskipun um lausamenn og húsmenn $\frac{26}{5}$ 63.

Að gjöra sig sekan í flakki varðar 4—40 kr. Sá sem ekki hefir lögheimild til lausamennsku verður sekr um 20—60 kr. Hver sá húsráðandi, er hýsir slíkan mann þrem nóttum lengr að nauðsynjalausu, verður sekr um 2—10 kr. Sá húsráðandi, er tekur húsmann á heimili sitt, sem ekki hefir rétta heimild til húsmennsku, greiði 4—16 kr. í sekt, og þurfi húsmáðr framfærslustyrk, lendir það á húsráðanda til næstu fardaga.

Tilskipun um verzlunarrög $\frac{1}{12}$ 65.

Tilskipun um vinnuhjú $\frac{26}{1}$ 66.

Ef maðr ræðr vísitandi annars manns hjú í vist, varðar það 10—20 kr. Ef húsbóndi ólöglega heldr hjúi kyrru í vist, varðar það 4—50 kr. eða annari hegning. Ef húsbóndi riftar vistarráðum

án lögmætra orsaka, skal hann gjalda hjúi kaup og matarverð fyrir umsaminn vistartíma. Ef húsbóndi rekr hjú úr vist án lögmætra orsaka, fær það kaup og matarverð fyrir umsaminn tíma.

Ef hjú riftar vistarráðum, eða hleypr úr vist án lögmætra orsaka, skal það greiða húsbónda umsamið kaup. Fyrir óhlýðni, illyrði eða áreitni i verkum við húsbændr, greiði hjú 4—100 kr. eða sæti meiri hegning; hjú bæti húsbónda tjón eða skemmdir, er það veldr honum visvitandi eða af skeytingarleysi. — Veikist hjú í vist, ósjálfrátt, missir það einkis í fyrir hálfan mánuð um slátt eða vertið, eða 1 mánuð á öðrum tímum, en sè legan lengri missir það kaup um legutímann, og greiðir sjálft læknishjálp og sérstaka umönnun, en skyldr er húsbóndi að fæða það endrgjaldslaust.

Almenn hegningarlög , , 25/6 69.

Hver, sem með ofbeldi aftrær því, að kosningar fari fram til alpingis, eða alpingi komi saman og gegni störfum sínum, varðar það hegningarviðunu allt að

8 árum. Að ráðast á embættismann, þá hann er að emb.-verki eða aftra honum frá emb.starfi með ofbeldi og hótunum, varðar allt að 6 ára hegningarvinnu; hið sama gildir um menn, sem sitja í sveitarstjórnarráðum. — Ef slikt ofbeldi er sýnt breppstórum, stefnuvottum og öðrum réttarþjónum, getr það varðað betrunarvinnu allt að 2 árum, sömuleiðis ef tálmað er pinghaldi. — Skammaryrði við emb.mann þá hann er að emb.verkum, varðar fangelsi, sömuleiðis ef tekin er burt auglýsing eða afnumið merki, sem sett er í emb.nafni. — Beri maðr falsvitni fyrir rétti og vinni eið að, varðnr það 2—10 ára hegningarvinnu. Hver sá, sem smánar eða truflar guðspjónustugjörðina eða grafarhelgina, sætir fangelsi. — Afbrot mót skirlífi varðar fangelsi eða hegningarvinnu allt að 6 ár. — Manndráp varðar lífláti eða typtunarhúsvinnu allt að æfilangt. Líkamlegt ofbeldi og meiðingar varða fangelsi og hegningarvinnu allt að 12 ár. — Stórpjófnadr, svo sem að stela lifandi peningi, brjótast í hús og hirzlur,

varðar allt að 8 ára hegn.vinnu; einfaldr þjófnaðr varðar fangelsi, eða allt að 2 ára hegn.vinnu. Að leyna fundnum fjármunum varðar fangelsi eða hegn.vinnu allt að 2 árum. Svik og falsanir varða fangelsi eða hegn.vinnu allt að 6 árum. — Rán og hótanir varða 1—10 ára hegn.vinnu. Leggi maðr eld í hús eða skip, varðar það 2—12 ára hegn.vinnu. — Mispírmíng á skepnum varðar allt að 100 kr. sekt eða fangelsi.

Stöðulög Íslands $\frac{1}{1}$ 71.

Tilskipun um fiskiveiðar útlendra við Ísland $\frac{12}{2}$ 72.

Ef útlendir fiskimenn viðhafa nokkra fiskiveiði fyrir ströndum Íslands í landhelgi, varðar það 20—400 kr. sektum.

Tilskipun um sveitarstjórn . $\frac{4}{5}$ 72
ætti hver maðr að kynna sér vel.

Tilskipun um síldarveiði og upsa með nót $\frac{12}{2}$ 72.

Leyft er hverjum, sem hefir heimild að fiska í landhelgi, að draga síld og

upsa að annars manns landi, og leggja veiði á land og veiðarfæri mót því að gjalda 4 af hundraði af veiðinni og bæta skaða, sem af því kann að hljóta á túni, engjum og haga, æðarvörpum eða selalátrum. Veiðiformaðr skal segja jarðarabúanda til veiði, þá nót er upp-dregin og afhenda landslut áðr en nótamenn fara burt. Veiðarfæri og afli á að standa í veiði fyrir landslut og skaðabótum. Sè nót lögð á helgidegi ber að greiða 4—100 kr. í fátækra sjóð.

Stjórnarskrá Íslands . . . 5/1 74
ættu allir fullorðnir menn að kynna sèr vel.

Tilskipun um hlunnindi fyrir sparisjóði . . . 5/1 74.

Landshöfðingi má leyfa að taka hærri leigu en 4 af hundraði og ávaxta ómyndugra fè og opinberra stofnana í sparisjóðum.

Lög um laun ísl. embættism. 15/10 75.

Lög um lækna skipun . . . 15/10 75.

Lög um póstmál . . . 15/10 75.

Lög um breyting á tilskipun $^{12}/_2$ 72.
um fiskiveiðar útlendra $^{17}/_{12}$ 75.

Lög um breyting á tilskipun $^{24}/_7$ 1789.
um viðha'd á eigum kirkna $^{17}/_{12}$ 75.

*Lög um sóttvarnir gegn því, að bólu-
sótt og kólerusótt og aðrar næmar
sóttir flytjist til Íslands* $^{17}/_{12}$ 75.
(Sjá viðaukalög $^{24}/_{10}$ 79).

Lög um skipströnd . . . $^4/_1$ 76.

*Lög um útflutning manna í
aðrar heimsálfur* . . . $^{14}/_1$ 76.
(Sjá viðaukalög $^{18}/_9$ 91).

Enginn má koma fram sem útflutningsstjóri nema hann hafi fengið leyfi landshöfðingja og setji veð til tryggingar. Jafnan skal skriflegur samningr milli útflutningsstjóra eða umboðsmanns hans og útfara. Lögreglustjóra ber að ransaka hvort flutningsskip sè hæfilegt til mannflutninga, og lækni að skoða heilbrigðisástand útfara og skipverja. Kærur um samningsrof má bera upp fyrir yfirvöldum á Íslandi eða dönskum verzlunarfulltrúa erlendis og leggr landshöfðingi úrskurð á málið.

Lög um aðflutningsgj. af tóbaki $^{11}/_2$ 76.
(Sjá breytingarlög $^9/_8$ 89).

Lög um þingsköp alþingis . $^7/_4$ 76.

Lög um birtingu laga . . $^{24}/_8$ 77.

Lög fá fullt gildi eftir að 12 vikur eru liðnar frá þeim degi, er þau eru auglýst í stjórnartíð., deildinni B.

Lög um alþingjiskosningar . $^{14}/_9$ 77
ættu allir að kynna sér vel.

*Lög um skatt á ábúð og afnotum
jarða og á lausafè* . . $^{14}/_{12}$ 77.

Lög um húsaskatt . . . $^{14}/_{12}$ 77.

Lög um tekjuskatt . . . $^{14}/_{12}$ 77.

*Lög um laun sýslumanna og
bæjarfógeta* $^{14}/_{12}$ 77.

*Lög um ýmisleg atriði, er snerta
fiskiveiðar á opnum skipum* $^{14}/_{12}$ 77.

Sýslunefnd leyft að gjöra samþykktir áhrærandi fiskiveiðar með atkvæði héraðsbúa og samþykki amtmanns. Sjá lög $^4/_{12}$ 85.

*Lög um að selja korn og kol
eftir vigt* $^{14}/_{12}$ 77.

*Lög um skipti á dánarbúum, sem eigi
hrökkva fyrir skuldum . 12/4 78*

IV. Þáttur.

Um greiðslu skulda þeirra sem lúkast eiga úr búinu sem heild fer eftir þessari röð:

I. a) útfararkostnaður, b) skiftakostnaður, c) skiftalaun.

II. a) Skuldir til landssjóðs, kirkna, sveitarfélaga, stofnana, ómyndugra eða annara einstakra manna. b) Þessu næst hafa þessar skuldir jafnan rétt: leiga af híbýlum um eitt ár, öll jarðarafgjöld, skattar og gjöld til landssjóðs, sveitar, prests og kirkju um tvö ár, ofanálág á jarðir, jarðarhús og innstæðu, og kaup og matarverð vinnuhjúa, daglaunamanna og kennslupilta um 1 ár. c) Næst þar á eftir koma skuldir til lyfsölumanna, lækna og yfirsetukvenna, og fyrir hjúkrun í veikindum. — Þá koma skuldir, sem tryggðar eru veðrètti í lausafé búsins. Síðast koma allar aðrar skuldir, sem á búinu hvíla.

Lög um lausafjártíund . 12/7 78.

Lög um gjafsóknir . . . 12/7 78.

Amtmaðr má veita gjafsókn í héraði og landshöfðingi fyrir yfirdómi snauðum mönnum, kirkjum, spítölum og stofnunum, sem ætlaðar eru fátækum til framfærslu, og embættismönnum, sem boðið er að höfða mál.

Lög um kirkjuggjald af húsum 19/9 79.

(Sjá viðaukalög 2/10 91).

Lög um siglingar og verzlun 7/11 79.

Rétt eiga menn á í kaupstöðum og löggiltum kauptunum að reka verzlun, ef keypt er borgarabréf fyrir 50 krónur, sömuleiðis getr sýslunefnd leyft búendum í sveit að verzla með allan varning, nema áfenga drykki, ef greiddar eru 50 kr. í sýslusjóð. Leyft er fastakaupmönnum hér á landi að verzla á skipum, hvar sem þeir vilja, nema með vínföng. Brot mót verzlunarlögum varða 100—2000 kr. sekt.

Lög um brennivínsgjald og annara áfengra drykkja . 7/11 79.

Lög um breyting á tilskipun um sveitarstjórn 4/5 72 . 9/1 80.

Lög um uppfærðingu barna $\frac{9}{1}$ 80.

Skylt er foreldrum og fósturforeldrum að kenna börnum sínum, auk lestrs og kristlegra fræða, skrift og einfaldan reikning.

Lög um skipun prestakalla $\frac{27}{2}$ 80.

Lög um stjórn safnaðarmála $\frac{27}{2}$ 80.

Sjá viðaukalög . . . $\frac{22}{5}$ 82.

og breyting á lögum þessum $\frac{16}{9}$ 93.

Í hverri sókn með 1000 manns eða fleiri skulu kosnir 5 menn annars 3 í sóknarnefnd á fundi í maímánuði ár hvert, er prestrinn kveðr til. Kosningarrétt hefir hver, sem geldr til prests og kirkju. Sóknarnefnd skal vera prestinum til aðstoðar að efla gott siðferði og samlyndi í söfnuðinum, og uppfærðslu ungmenna. Sóknarnefnd hefir rétt til að mæla fram með einum umsækjanda að brauði. Hver söfnuðr kýs fulltrúa á héraðsfund.

Skylduvinnu þeirri, er sóknarmenn eiga til að leggja, þá er kirkja er byggð eða kirkjugarður, skal sóknarnefnd jafna niðr og sjá um verkið.

Lög um eftirlaun presta . . . $2\frac{7}{2}$ 80.

*Lög um útflutningsgjald af
fiski, lýsi o. fl.* . . . $\frac{4}{11}$ 81.

*Lög um víxilmál og víxil-
afsagnir* $1\frac{3}{1}$ 82.

Víxilmál eru öll þau mál, sem sótt eru til að koma fram kröfum eftir víxilrètti; þau þarf eigi að leggja til sátta, og eru þau rekin með meiri hraða og strangleik en önnur mál.

Víxillög $1\frac{3}{1}$ 82.

Víxill er skjal nokkurt, þar sem útgefandinn (Trassent) skuldbindr sig til í gegnum annan mann (greiðanda, Trassat) og á öðrum stað, að láta greiða vissa fjárhæð til þriðja manns (viðtakanda, Remittent), sem þá verður að sanna, að hann hafi löglega heimild til skjalsins. Víxill er að því leyti ólíkr öðrum skulda- bréfum, að útgefandinn tekur að sér mjög stranga ábyrgð gagnvart viðtakanda og öllum þeim, er seinna eignast víxilinn, að hann verði samþykktur og borgaður á réttum tíma. Þessi stranga ábyrgð og skylda, sem hvílir á greiðanda, er hann

hefir samþykkt víxilinn, er nefnd „skylda eftir víxilrètti“. Áðr en hann hefir samþykkt, nær ekki víxilrèttrinn til hans; eftir það er hann nefndr samþykkjandi (Acceptant). Ef eigi er nákvæmlega fylgt þeim reglum, sem settar eru í víxillögunum um form, sýningu, afsögn (ef til þess kemr) og innheimtu víxils, þá tapar eigandi hans víxilréttinum, og er víxill þá eigi betrien hver ávísan. Víxil má selja öðrum manni með framsali (Endossement) og skal það rita á sjálfan víxilinn. Hver framseljandi (Endossent) hefir eftir víxilrètti ábyrgð á samþykki og borgun víxils gagnvart öllum þeim, er síðar eignast hann. Víxilskuldarar bera, einn sem allir og allir sem einn, ábyrgð víxilskyldunnar. Þeir víxlar, sem kveða á um borgun af hendi útgefanda sjálfs (eigin víxlar), leggja honum skyldr og ábyrgð á herðar, sem væri hann samþykkjandi.

*Lög um borgun til hreppstjóra
og annara rættarþjóna . 13/1 82.*

*Lög um friðun fugla og hrein-**dýra ¹⁷/₃ 82.**(Sjá lög ¹⁶/₁₂ 85.)*

Kríur og spörfuglar allir, svo sem snjótitlingar, púfútitlingar, maríerlur, steindeplar og prestir, skulu hvervetna friðhelgir á öllum tíma árs; en allir aðrir fuglar, þar á meðal rjúpur, nema ernir, valir, hrafnar, kjóar, skúmar, veiðibjöllur, máfar, fiskiendr, himbrimar, lómar og bjargfugl, frá 1. apríl til 20. júlí. Lundi frá 10. maí til 20. júní, fýll frá 1. marz til 10. ágúst. Hver, sem drepr friðlýstan fugl, gjaldi 50 aura sekt fyrir hvern, er tvöfaldast fyrir hvert brot, alt að 16 kr. — Hreindýr eru friðhelg frá 1. janúar til 1. ágúst. Varðar 5 kr. sekt fyrir hvert dýr, er tvöfaldast upp að 80 kr.

*Lög um bann gegn innflutningi**á útlendu kvikfè . . . ¹⁷/₃ 82.*

Bannaðr er innflutningr á sauðfè, nautgripum og hestum; þó getr landshöfðingi veitt undanþágu frá banni þessu með ráði dýralæknis. Brot gegn banni

Þessu varðar 100 kr. sekt og fænaðinn upptækan.

Lög um leysing á sóknarbandi $12\frac{1}{5}$ 82.

Öllum húsráðendum, börnum þeirra og hverjum öðrum, sem fermdr er og 18 ára, skal heimilt að kjósa sér annan prest en sóknarprest sinn, en þeir einir mega vera kjörprestar. Semja skal maðr um við kjörprest sinn, hverja prestþjónustu hann vill af honum þiggja, en frá samningi þeirra verður hann að skýra héraðsprófasti, en prófastr aftr sóknarpresti. Gefa skal sóknarleysingi sóknarpresti skýrslur um öll þau prestsverk, er kjörprestr gerir fyrir hann, en sóknarprestr er skyldr að geta þeirra í kirkjubók sinni. Eigi skal leysingi gefa skýrslu sína síðar en á 14 náttu fresti, með vottorði frá kjörpresti. Sè sóknarpresti eigi gefin skýrsla á 14 náttu fresti, og verður leysingi þá sekr 2—10 kr. fyrir hverja viku, er skýrslan dregst; sektir renna í hreppsájóð þar, er leysingi býr. Sóknarleysingja er rétt að láta kjörprest sinn fremja skírn, ferming, hjónavígslu,

skriftamál og altarisgöngu, flytja líkræðu og syngja yfir í sóknarkirkjunni og svo jarða lík í kirkjugarðinum, en þó sitr sóknarprestur í fyrirrúmi ef þarf. Einnig er kjörpresti heimilt, að nota öll áhöld kirkjunnar til embættisverka sinna. Gjalda skal þó leysingi til sóknarkirkju öll lögleg gjöld, og sóknarpresti allar fastar tekjur.

Lög um kosningarrétt kvenna ¹²/₅ S2.

Ekkjur og ógiftar konur, sem standa fyrir búi, eða eiga með sig sjálfar, eiga rétt á að kjósa í breppsnefnd, sýslunefnd, bæjarstjórn og á safnaðarfundum, ef þær eru 25 ára, og fullnægja að öðru leyti skilyrði laganna.

Lög um umsjón og fjárhald

kirkna ¹²/₅ S2.

Tveir hlutar einhvers safnaðar, er til kirkju geldr, getr heimtað safnaðarfund og fjárhald kirkju sinnar, ef umráðamaður hennar vill sleppa, en þó þarf héraðsfundar- og biskupssamþykki. Sóknarprest má svifta fjárhaldi lènskirkju,

ef héraðsfundr og biskup álíta hann óhæfan fjárhaldsmann hennar. Vilji eigandi eða fjárráðamaðr kirkju selja umsjón hennar af hendi, þá skal hann bera það mál fyrst upp við héraðsprófast, en hann á að sjá um að safnaðarfundr sé haldinn og málið borið þar upp.

Þegar kirkja er afhent söfnuði, á prófastr með tveim óvilhöllum úttektarmönnum að gera nákvæma úttekt á henni, áhöldum og gripum. Sá, er kirkju hefir haldið, greiði álag að þeim hlut, er sjóðr hennar ekki hrekkur, í hendr sóknarnefnd. Sé kirkja í skuld við fjárráðamann sinn, og úttektarmenn gjöra álag á hana, þá verðr forráðamaðr að greiða álagið, en úttektarmenn meta, hvernig skuldin skuli endurgjaldast af tekjum hennar aftr.

Lög um bæjurstjórn á Akreyri $\frac{8}{10}$ 83.

Lög um breyting á tilskipun

$\frac{15}{3}$ 61 um veginu á Íslandi $\frac{8}{10}$ 83.

Lög um bygging, ábúð og út-

tekt jarða $\frac{12}{1}$ 84.

Hver maðr, sem á jörð, skal greiða

Öll lögskil af henni þó hún ekki byggist, nema hann láti bjóða hana upp fyrir fyrsta sumardag í þeirri þinghá, sem hún liggr í. Jörð skal ávalt byggja frá fardögum til fardaga með byggingarbræfi, og skal þar ákveða byggingartímann, sé það ekki, álist það æfilöng bygging. Ekkja heldr ábúðarrætti manns síns meðan hún er ógift.

Í byggingarbræfi skal tilgreina landamerki og itök og kvaðir, sem á liggja, innstæðukúgildi, og í hverjum aurum landskuld skal goldin. Jörðu skal fylgja nauðsynleg hús, er leiguliði taki við í góðu standi eða með fullu àlagi, og flytji hann bú sitt á jörðu í fardögum, 6 vikur af sumri, en voryrkju má hann byrja þá hann vill. Hafi leiguliði ekki flutt til jarðar að forfallalaus 7 vikur af sumri, hefir hann fyrirgert ábúðarrætti sínum. Fráfarandi skal hafa flutt sig af jörðu síðasta fardag, þó má hann skilja eftir nokkuð af búslóð til næstu vetrnóttu, sem viðtakanda er ekki mein að. Eigi má fráfarandi af jörðu flytja hey, áburð, eldsneyti nè byggingarefni,

nema viðtakandi eða landsdrottinn vilji ekki kaupa eftir mati, en burt skal það flutt fyrir heyannir. Eigi fráfarandi hús á jörðu, skal hann bjóða landsdrottni og leiguliða kaup á þeim fyrir það verð, er úttektarmenn meta. Vilji hvorugr kaupa, skal hann rjúfa hús fyrir Jónsmessu og hafa flutt viði og húsefni burtu fyrir vetrnætr. Fráfarandi skal hafa flutt áburð allan á tún í tæka tíð, hann skal hafa hreinsað hús, heygarda og heytóftir, ella bæti það eftir mati úttektarmanna. — Fylgi reki leigulandi, á fráfarandi hann fram í föstudag í fardögum, en viðtakandi öll afnot af eggveri það vor, er hann flytr á jörð. Nema öðruvísi sé um samið hefir ábúandi öll leiguliða-afnot af jörðu fyrir sjálfan sig, húsa og mannvirkja, innstæðukúgilda og allt, sem leigulandi fylgir.

Ekki má leiguliði byggja af leigujörð sinni nè húsmenn taka, eigi heldr ljá af landsnyttjum nema í skiftum við önnur, hann má eigi selja áburð af jörðu og eigi heldr hey nema í skiftum eða fyrir

beit, nema í harðindum eftir áskorun hreppsnefndar.

Ef reki er undanskilinn leiguliða-notum, skal leiguliði hirða við þann er rekr fyrir landsdrottinn og marka viðarmarki hans, en eiga má hann álnarkefli eða smærri, ef eigi er öðruvísi umsamið. Ef hval rekr skal leiguliði binda hann góðum festum, hann skal gjöra landsdrottni orð um rekann, en byrja má hann strax skurð á hvalnum, en ábyrgjast skal hann landsdrottni allan þann hval, er hann sker. Um endrgjald til leiguliða fer sem lög ákveða.

Skyldr er leiguliði að halda uppi húsum og ábyrgjast fyrning þeirra, svo og öðrum mannvirkjum, er jörðu fylgja, svo sem túngörðum, vörslugörðum, heygörðum, stíflugörðum og hverju öðru, og endrbæta svo á hverju ári að nýtilegt sé. Innstæðukúgildi skulu ávalt vera í leigufæru standi. — Þá leiguliði fer frá jörðu, skal hann skila öllu fullgildu eða með fullu álagi.

Ef hús leigujarðar skemmast af völdum náttúrunnar, svo sem skriðum, snjó-

flóðum, vatnsflóði eða jarðskjálfta, eða þau farast af eldsvoða, sem leiguliða verður ekki sök á gefin, þá skal landsdrottinn leggja til viði og smíðar, en leiguliði veggir og þökur. — Ef land jarðar spillist af vatnagangi, skriðum eða sandfoki, þá gjöri leiguliði landsdr. orð og krefjist skoðunar á skemmdum. Verði skemmdir bættar á einu ári, kosti landsdrottinn og leiguliði endrbætr, þó ber leiguliða ekki að leggja meira fram en svari hálfri landskuld. Rýrni jörð til langframa, á leiguliði heimting á að landskuld sé sett niður um helming þess, er skemmdir eru nefndar til ár hvert.

Leiguliði skal árlega bera á völl og vinna upp tún og engi, og nota hlunnindi jarðarinnar, svo sem minnst spjöll verði að. Bregði hann af þessu lengr en eitt ár í senn, missir hann ábúðarréttinn. Vinni leiguliði eigi þær jarðabætr eða fari þannig með jörð, sem fyrir er mælt í byggingarbréfi hans árlangt, þá á landsdrottinn heimting á endrgjaldi fyrir það, sem óunnið er, eftir óvilhallra manna mati. En vanhirði leiguliði tilskyldar

jarðabætr eða meðferð áburðar fleiri ár í senn, missir hann ábúðarréttinn.

Vilji leiguliði gjöra jarðabót, sem ekki er tiltekin í byggingarbréfinu og eigi verður talin til þess, að jörðin sé yfir höfuð vel setin, þá skal hann leita þar um samkomulags við landsdrottinn, en nái hann því eigi, þá skal hann láta óvilhalla menn meta á sinn kostnað, hvort tilvinnandi muni vera, að gjöra jarðabótina, og skulu þeir gjöra áætlun um tilkostnaðinn og um það, hvað eftirgjaldið megi hækka til frambúðar fyrir jarðabótina, og skal bjóða landsdrottni að vera við mat þetta og gjöra jarðabótina og borga hálfan kostnaðinn við matið, en leiguliði skal þá halda jarðabótinni við og greiða metna hækkun eftirgjaldsins. En vilji landsdrottinn það eigi, má leiguliði gjöra jarðabótina á sinn kostnað og skal við úttekt jarðarinnar meta hversu mikið jörðin megi hækka að varanlegu eftirgjaldi fyrir jarðabótina og tilkostnað við hana og skal jarðabótin vera í góðu standi eða fullt álag gjört á hana. Kostnaðinn fær

fráfarandi endrgoldinn allt að 12 sinnum herra en hækkun eftirgjaldsins nemr.

Vilji landsdrottinn gjöra jarðabótina, skal hann leita samkomulags við leiguliða, en nái hann því eigi, má hann framkvæma jarðabótina, en bæta skal hann spjöll á leiguliðaafnotum, og láta óvilhalla menn meta hækkun eftirgjaldsins. Jarðabótina má síðan afhenda leiguliða, sem skal halda henni við og svara henni í góðu standi eða með fullu álagi, og gjaldi hann árlega hið hækkaða eftirgjald jarðarinnar.

Ef leiguliði sitr illa jörð sína, svo að hún biði verulegar skemmdir, þá hefir hann fyrirgjört ábúðarrétti sínum, nema hann setji tryggingu fyrir, að hann bæti um það á næsta ári. Skemmdir þær, er orðið hafa á jörðinni, bæti leiguliði að fullu eftir mati.

Úttektarmenn skulu meta skemmdir eftir 17. gr., jarðabætr og jarðaníðslu, og borgi landsdrottinn og leiguliði skoðunargjörðina til helminga, nema eftir 22. gr., því þá skal leiguliði borga einn ef skoðun verður á móti honum, en lands-

drottinn ella. Leiguliði skal greiða skatta og skyldur og lögskil af leigu-jörðinni, landsdrottni að kostnaðarlausu, kúgildi fyrir Mikaelsmessu, en landskuld fyrir fardaga; greiði hann eigi jarðargjöld á næsta missiri eftir eindaga, hefir hann fyrirgert ábúðarrètti sínum í næstu fardögum, þó honum sè eigi byggt út.

Skyldr er leiguliði að færa leigur og landskuld á heimili landsdrottins ókeyp-is, eða umboðsmanns hans, allt að þing-mannaleið.

Vilji landsdrottinn byggja leiguliða út áðr enn byggingartíminn er liðinn, skal hann gera það skýlaust og brèflega við votta fyrir jól, og skal þá leiguliði fara af jörðu í næstu fardögum. Vilji leiguliði fara af jörðu áðr enn ábúðartíminn er liðinn, þá skal hann segja landsdrottni eða umboðsmanni hans jörðu lausri fyrir jól, brèflega og við votta.

Flytji leiguliði sig af jörðu án þess að hafa sagt henni lausri eftir lögum, geldr hann landsdrottni leigur og landskuld næsta ár, og má landsdrottinn nýta sèr jörð næsta ár; enn hafi leigu-

liði sagt lausu í tækan tíma, enn flytr fyrir fardaga, þá bæti hann landsdrottni skaðann eftir mati.

Hafi landsdrottinn byggt leiguliða löglega út eða byggingartími sé á enda, eða svo er ástatt, sem segir í 24. gr., enn leiguliði beitir þrásetu, er landsdrottinn rétt að krefja útburðar á sína ábyrgð, og fer um það eftir almennum réttarfarsreglum.

Við leiguliðaskifti skal taka jörðu út af úttektarmönnum um fardagaleyti eftir lögmati skoðunargjörð á helmingakostnað fráfaranda og viðtakanda, eftir að þeim ásamt landsdrottni eða umboðsmanni hans hefir verið gjört aðvart í tíma.

Hreppstjórar eru úttektarmenn; enn þar sem eigi er nema einn hreppstjóri, skal sýslumaður útnefna svo marga, er hreppstjóra þykir þurfa, ekki skemr en til 6 ára, og vinni þeir eið fyrir sýslumanni. Séu úttektarmenn eigi fleiri en 2 í hrepp, skal tilnefna hinn þriðja til vara í forföllum og við ágreining.

Úttektarmenn skulu hafa löggilta úttektarbók, er borgist úr sveitarsjóði, og

er úttekt eigi lokið fyrir en hún er rituð í hana, og skulu þeir rita nöfn sín undir ásamt fráfaranda, viðtakanda og jarðareiganda eða umboðsm. hans; enn skorið þeir undan, þá skulu úttektarmenn geta þess. Skyldir eru úttektarmenn að gefa staðfest eftirit af úttektum, fyrir 50 auru örkina.

Úttektarmenn skulu fyrst taka út jarðarhús og lýsa þeim greinilega, síðan önnur mannvirki á jörðunni og skoða innstæðukúgildi. Landsdrottinn eða viðtakandi getur krafist, að þeir skoði tún, engi, haga, eggver og aðrar landsnyttjar. Öllu þessu skulu úttektarmenn lýsa nákvæmlega og kveða á hæfilegt álag fyrir göllum á sérhverju.

Flytji maður á jarðarpart, má landsdrottinn eða hann óska þess, að úttektarmenn skifti milli hans og annara húsum, mannvirkjum, tünnum, engjum, skógi og innstæðukúgildum, en beitalandi og öðrum hlunnindum, ef hlutaðeigendur óska þess. Að aflokinni úttekt greiði fráfarandi þegar álag til viðtakanda, ella gjöri úttektarmenn lögtak fyrir því

í þeim munum, er fráfarandi á á jörðunni og hann vísar á. Sanni viðtakandi, að hann hafi eigi fengið álagið, þó hann hafi krafizt þess að lögum, á landsdrottinn að greiða honum það, sem ávantar, nema öðruvísi hafi verið um samið.

Vilji einhver hlutaðeigandi ekki hlíta úttekt, er honum rétt að krefja yfirúttektar, og skal hann innan hálfis mánaðar beiða sýslumann að nefna 4 yfirúttektarmenn, er skulu haga henni eins og úttekt, og eiga þeir sömu laun fyrir starfa sína og úttektarmenn, er krefjandi gjaldi ef álagsupphæð er ekki breytt, ella fer um gjaldið sem segir í 30. gr,

Lög um horfelli á skepnum ^{12/1} 84.

Skýlt er sveitarstjórnunum að líta eftir og hvetja sveitarbúa sína til að hafa viðunanlegt húsrúm og nægilegt fóðr handa fænaði þeim, er þeir setja á vetr, Ef maðr lætr fænað sinn horfalla fyrir illa hirðing eða fóðrskort, varðar það allt að 20 kr. sekt til sveitarsjóðs.

Lög, er breyta tilsk. $\frac{5}{9}$ 1794

(um skottulækna) . . . $\frac{28}{2}$ 84.

Heimilar eru skottulæknum lækninga-tilraunir, en skaði þeir sjúklinginn með þeim, varðar það sektum eða einföldu fangelsi, eða vatni og brauði ef mjög milkar sakir eru.

Lög um eftirlaun prestlekkna $\frac{3}{10}$ 84.

Lög um landsbanka . . . $\frac{18}{9}$ 85.

Seðlar bankans eru 50 króna, 10 króna og 5 króna seðlar. Eru þeir gjaldgengir í landsjóð og aðra almannasjóði og löglegr gjaldeyrir manna á milli. Í bankanum má fá seðlunum skift mót öðrum seðlum, enn gegn smápeningum eftir því, sem tök eru á. Bankinn hefir þessi störf á hendi: að taka við peningum sem innláni eða með sparisjóðskjörum; að kaupa og selja víxla og ávisanir, hvort sem greiðast skulu hér á landi eða erlendis, útlenda peninga, banka-seðla, bréfpendinga og auðseld arðberandi veðbréf; að lána fê gegn tryggingu í fasteign; að lána fê gegn handveði eða sjálfsskuldarábyrgð; að veita lán sveitum,

bæjum og almannastofnunum hér á landi gegn ábyrgð sveita, eða bæja; að veita lánstraust gegn handveði eða sjálfskuldarábyrgð; að heimta ógreiddar skuldir. Bankinn getr heimtað hærri vöxtu enn 4 % af útlánum gegn fasteignarveðum. Bankinn veitir lán gegn trygging í fasteign, þó ekki gegn trygging í húsum, nema í Reykjavík, og ávalt gegn 1. veðrætti. — Til þess að menn geti fengið lán úr landsbankanum gegn fasteignarveði, verða menn að fullnægja þeim skilyrðum, er nú skal greina: **a.** Láta virða eignina til peninga af 2 óvilhöllum, kunnugum, dómsvöldum mönnum. Skal eigninni nákvæmlega lýst í virðingargjörðinni, og þess getið, hver hús sæu á eigninni, sæ það jörð, og hvað þau sæu virt út af fyrir sig; einnig skal í henni tekið fram, hvert afgjald er af jörðinni, og hafi jörðin nýlega gengið að kaupum og sölum, hvað gefið hafi verið fyrir hana. **b.** Útvega vottorð hlutaðeigandi embættismanns samkvæmt afsals- og veðbréfabókunum um, hvort nokkur veðskuld eða önnur eignarbönd

liggi á eigninni, og hver þau sèu. **C.** Útvega vottorð hlutaðeigandi embættis-
manns samkvæmt embættisbókum hans
um, að hlutaðeigandi hafi þinglesna
heimild að fasteigninni, eða sè það ekki
unt, þá vottorð hans um, að eignin sè
vitanlega eign hans. — Bankinn lánar
fè gegn sjálfskuldarábyrgð, þó því að
eins, að ábyrgðarmennirnir sèu búsettir
í Reykjavík eða í nágrenni við hana.
Bankinn lánar fè gegn handveði. Enn
meðan bankinn ekki hefir húsnæði, sem
með öllu er óhætt fyrir eldsvoða, tekur
hann ekki til sín annað handveð enn
arðberandi verðbréf. Bankinn lánar
ekki minni upphæð enn 50 kr. og getur
heimtað eins árs vexti fyrirfram af
lánunum þeim, sem hann veitir. Það er
á valdi bankastjórnarinnar, hversu mikið
hún vill lána að tiltölu við virðingar-
verð veðsins, enn hún lánar þó að öllum
jafnaði ekki nema helming virðingar-
verðs, og engu sinni meira enn $\frac{2}{3}$ þess.
Þeir, sem vilja fá lán úr bankanum,
skulu beiðast þess bréflaga, og geta þeir
fengið prentuð eyðublöð undir slík bréf

ókeypis í bankanum. Svar bankastjórnarinnar upp á slíka beiðni verður aðeins gefið munnlega, og getrenginn, sem synjað er um lán, heimtað, að honum sè gerð grein fyrir, hverjar ástæður sèu til synjunarinnar. Ekki eiga menn heimtingu á að fá það, sem bankastjórnin hefir ákveðið að veita einhverjum að láni, sè greitt fyrr enn næsta virka dag bankans eftir að láninu var heitið. Sèrhver skuldunautr bankans má greiða lán það, er hann hefir fengið, allt eða nokkurn hluta þess, áðr gjalddagi sá, sem ákveðinn er í skuldaþréfinu, er kominn; enn ekki getr hann heimtað neitt endrgoldið af þeim vöxtum, er hann kann að hafa greitt fyrirfram. Engum veitist lán úr bankanum lengri tíma enn 10 ár; sèrhvert lán veitist mót afborgun og vöxtum, eftir því sem nánara um semst við bankastjórnina.

*Lög um breyting á 46. gr. í tilsk.
um sveitarstjórn á Ísl. $\frac{4}{5}$ 72 $\frac{16}{12}$ 85.*

Lög um fjárnám . . . $\frac{16}{12}$ 85.

Fjárnám má gera fyrir skuld án undanfarins dóms eða sáttar, þegar þessi skil-

yrði eru: að bréf sè fyrir skuldinni og að skuldunautr hafi ritað nafn sitt undir það eða kennt við það í viðrætt sýslumanns, fógeta eða tveggja vitundarvotta; að skuldin sè trygð vði í fasteign og að veðleyfinu sè þinglýst lögum samkvæmt; að fjárhæð sú, sem veð er sett fyrir, sè tiltekin í veðbræfinu; að skuldin sè komin í gjalddaga annaðhvort fyrir uppsögn eða eftir ákvæði veðbræfsins eða af því, að skuldunautr hefir ekki greitt vexti eða afborgun á réttum tíma og það er með þeim orðum tiltekið í veðbræfinu, að skuldin skuli fyrir þá sök öll koma í gjalddaga.

Lög um utanþjóðkirkjumenn $\frac{8}{1}$ 86.

Lög um friðun á laxi . . $\frac{19}{2}$ 86.

Lög um friðun hvala . . $\frac{19}{2}$ 86.

(breytt með lögum $\frac{15}{1}$ 92).

Lög um breyting á lögum $\frac{14}{12}$ 77

um fiskiveiðar á opnum skipum $\frac{4}{12}$ 86.

Lög um prentsmiðjur . . $\frac{4}{12}$ 86.

Lög um veð . . . $\frac{4}{11}$ 87.

Ef skuld, sem handveð er fyrir, er eigi borguð í gjalddaga eða vextir af henni, má selja veðið við uppboð með 8—14 daga fyrirfara. Engum er heimilt að veð-

setja allt það, er hann á og eignast kann. — Allar veðsetningar skulu þinglýstar. Sè það ekki í tæka tíð, eru þær ógildar. — Veðbréf með sjálfsvörzluveði er ógilt verði sá, er það hefir gefið, gjaldþrota innan 8 vikna frá dagsetning bréfsins.

Lög um aðför $\frac{4}{11}$ 87.

Lög um sveitarstýrk og fúlgu $\frac{4}{11}$ 87.
(sjá breytingarlög $\frac{7}{2}$ 90).

Skyldr er sá, er sveitarstýrk þiggr, að borga hann sem aðrar skuldir. — Sveitar-skuld má taka, lögtaki. — Svifta má þann, er þegið hefir sveitarstýrk, fjárforræði sínu, ef það sannast, að hann fari ráðlauslega með efni sín. — Skyldr er sá, er þiggr af sveit, að fara í vist eða til venjulegrar vinnu, sem sveitarstj. ákveður og honum er eigi um megn. En kært getr hann fyrir sýslumanni eða bæjarfógeta, er sker úr því, eftir að hafa leitað álits tveggja óvilhallra manna. — Óhlýðnist þurfamaðr skipun sveitarstjórnar, getr sýslumaðr eða bæjarfógeti haldið honum til hlýðni með sektum eða fangelsi. — Sekta má þann, er að nauðsynjalausu hýsir þurfamann, sem hann veit að óhlýðn-

ast skipun sveitarstjórnar. — Skyldir er sá, sem flytr af landi burt, og á eftir vandamenn, sem eigi eru sjálfbjarga, og honum ber að framfæra að lögum, að setja veð til tryggingar framfærslu þeirra að minsta kosti um 3 ár, ef sveitarstjórn krefst, áður enn hann byrjar ferð sína, enda banni sýslumaður eða bæjarfógeti utanförina.

Lög um vegi ^{10/11} 87.
(Sjá viðaukalög ^{7/2} 90).

Lög um þurrabúðarmenn ^{12/1} 88.

Enginn má gerast þurrabúðarmaður, nema hann sanni fyrir hreppsnefnd með vottorðum tveggja skilríkra manna, að hann sé reglumaður og ráðdeildarsamr, og eigi, auk alls klæðnaðar fyrir sig og sína, 400 kr. virði skuldaust. Þó má hreppsnefnd gera undantekning með samhljóða atkvæðum. Þurrabúð skal fylgja minnst 400 □ faðma lóð að meðtöldum matjurtagardi. Þurrabúð skal bygð um 8 ár minnst og innan 7 ára skal lóð vera ræktuð og umgirt,

*Lög um veiting og sölu áfengra
drykkja* ^{10/2} 88.

Enginn má selja áfenga drykki nema kaupmenn, veitingamenn og lyfsalar. Veit-

Ingamenn, er vínsöluleyfi hafa, mega selja vínföng til neyzlu á staðnum, En kaupmenn mega ekki selja áfenga drykki til neyzlu í sölubúðum sínum eða vöruhúsum, og ekki selja vín eða aðra áfenga drykki í smærri skömtum enn 3 pela í einu og öl í trèilátum minst $\frac{1}{4}$ tunnu eða 5 þriggjaþela- eða 10 hálf-flöskur. Sömuleiðis eru kaupmönnum bannaðar staupagjafir og aðrar ókeypis vínveitingar. Vínveitingaleyfi fæst ekki utan kaupstaðar nema með samþykki meiri hluta hreppsbúa, er atkvæðisrètt hafa í sveitarmálum, meiri hluta hreppsnefudar, sýslunefndar og staðfestingu amtmanns. Í kaupstöðum er það komið undir atkvæði bæjarmanna, bæjarstjórn og staðfestingu amtmanns. Veitingamaðr, er selr ungling, yngri enn 16 ára, áfenga drykki, verðr sekr 25—100 kr. Við ítrekuð brot hækkar sektin, og fylgir þá missir vínveitingaleyfis. — Skuldir námsmanna í skólum, er standa undir umsjón landsstjórnar, fyrir áfenga drykki, eiga engan rètt á sèr að lögum. — Brot gegn lögum þessum varða minst 10—500 kr. sektum, stundum missi verzlunarleyfis.

Lög um Söfnunarsjóð Íslands 10/2 88.

Söfnunarsjóðrinn er í 3 deildum:

- a. Aðaldeild, sem tekur á móti fæ með þeim skilmálum, að höfuðstóllinn verði aldrei útborgaðr, heldur að eins skift um vaxtaeigendr og skal árlega leggja eitt-hvað af vöxtunum við höfuðstólinn.

Undir þessa aðaldeild heyrir deild hinnar æfinlegu erfingjarentu, er tekur á móti fæ með þeim skilmálum, að jafnan skuli árlega leggjast við höfuðstólinn hálfir vextirnir af honum, enn hinn helmingrinn falla til vaxtaeiganda eða erfingja hans að honum látnum.

- b. Útborgunardeild, sem tekur á móti fæ með þeim skilmálum, að höfuðstóllinn með öllum vöxtum falli til útborgunar 1. júlí það ár, sem upphaflega er til nefnt eða miðað við, eða síðar ákveðið með tveggja ára fyrirvara, enda sé þá full 15 ár liðin frá því fæð var fyrst lagt í sjóðinn; innlög til viðbótar slíkum höfuðstól, sem skemur kunna að hafa staðið í sjóðnum, verða útborguð 1. júlí árið eftir, enn eigandi fær þó ekki vexti af þeim lengrenn af hinum höfuðstólnum.

- c. Bústöfnsdeild tekur á móti fæ manna,

sem eigi hafa lifað 20 árslok, þannig, að allir vextir leggjast árlega við höfuðstólinn, og lifi eigandinn 25 árslok, fær hann 1. júlí árið eftir útborgaðan höfuðstól með vöxtum. Enn deyi hann fyrir 25. árslokin, falla innlögin til handhafa viðskiftabókarinnar, enn vextir til þeirra, er fê eiga í þessari deild og fæddir eru sama ár sem eigandinn.

Lög um síldveiði fêlaga í landhelgi ^{19/6} 88.

Fiskveiðar í landhelgi mega fêlög eigi reka, er þegnar annara ríkja eiga hlut í. Þó mega hlutafêlög reka síldveiðar í landhelgi, ef meir en helmingr fêlagsfjárins er eign þegna Danakonungs, og fêlagið hefir heimilisfang á Íslandi, og stjórn þess er skipuð þegnum Danakonungs, enda sê meiri hluti þeirra heimilisfastr á Íslandi. — Lögreglustjóra skulu sýndar samþykktir slíkra fêlaga og breytingar á þeim, enn hann skal gæta þess, að þær sê lögum samkvæmar, og hafa eftirlit með því, að lögum þessum sê fylgt. — Brot gegn lögum þessum varða 20—400 kr. sektum.

Lög um bátfiski á fjörðum ^{19/6} 88.

*Lög um aðflutningsgjald á kaffi
og sykri $\frac{9}{8}$ 89.*

*Lög um breyting á sveitarstjórnar-
lögnum $\frac{4}{5}$ 72 . . . $\frac{9}{8}$ 89.*

Niðrjöfnun útsvara eftir efnum og ástæðum nær til allra, sem hafa fast aðsetr í hreppnum, er skulu greiða fullt gjald eftir öllum efnahag sínum, nema þeir á gjaldárinu hafi líka haft fast aðsetr annarsstaðar; sè svo, má ekki leggja hærra gjald á þá, enn samsvari þeim tíma, er þeir hafa haft fast aðsetr í hreppnum. Fast aðsetr í hrepp skemri tíma enn 4 mánuði kemr þó ekki til greina. Sömu-
leiðis má leggja gjald á ábúð á jörðu eða jarðarhluta og á fastar verðlanir og aðrar arðsamar stofnanir og fyrirtæki í hreppnum, er sèu rekin að minsta kosti 4 mánuði, þótt eigendr þeirra eigi hafi þar fast aðsetr.

*Lög um bann gegn botnvörpu-
veiðum $\frac{9}{8}$ 89.*

*Lög um bann gegn eftirstöeling
peninga og peningaseðla . $\frac{9}{8}$ 89.*

*Lög um varúðarreglur til þess
að forðast ásiglingar . $\frac{9}{12}$ 89.*

*Lög um lögreglusamþykktir fyrir
kaupstaðina $\frac{3}{1}$ 90.*

*Lög um meðgjöf með óskilgetn-
um börnum $\frac{24}{1}$ 90.*

Heimilt er móður óskilgetins barns að krefjast þess, að föður þess verði gjört að skyldu, að greiða að minsta kosti helming þess kostnaðar, er af barnsförum leiddi fyrir hana. — Skyldr er faðir að greiða meðgjöf með óskilgetnu barni sínu; gjöri hann það ekki góðfúslega og móðirin sé eigi fær um að annast framfærslu og uppeldi barns síns, er henni heimilt að krefjast þess, að meðgjöf föðursins verði greidd af vistarsveit hans, og skal meðgjöfin talin sveitarstyrkr veittur föðurnum.

*Lög um styrktarsjóð handa
alþýðufólki $\frac{2}{7}$ 90.*

Í sjóð þenna borga öll hjú og börn hjá foreldrum 20—60 ára gömul, karlmenn 1 kr. kvennmenn 30 auro á ári. Undanþegnir eru fjelausir menn, sem fyrir ómaga eða ómögum hafa að sjá, eða vegna lasleika eða af öðrum ástæðum ekki geta unnið fyrir kaupi, sömuleiðis þeir, sem á einhvern hátt hafa tryggt sér íð til fram-

færzlu eftir að þeir eru orðnir 65 ára að aldri. — Þegar sjóður þessi hefir staðið í 10 ár, skal úthluta helming vaxtanna árlega heilsulitlum eða ellihrumum fátæklingum, sem einhverntíma hafa verið í þeim stöttum, sem gjaldskyldar eru til styrktarsjóðs.

Lög um vexti $\frac{7}{2}$ 90.

Þegar samið er um vexti af peningaláni, enn ekki tiltekin upphæð þeirra, skulu þeir vera 4%, enn frjálst er að taka 6% af peningalánnum gegn vði í fasteignum.

Farmanalög $\frac{22}{3}$ 90.

Viðaukalög við tilskipun um

veiði $\frac{20}{6}$ 49 $\frac{22}{3}$ 90.

Banna æðarfugladráp, að viðlögðum 10 til 100 kr. sektum, og sölu og kaup á æðareggjum, svo og hagnýting dauðra æðarfugla, að viðlögðum sömu sektum.

Lög um löggiltar reglugjörðir

sýslunefnda $\frac{22}{3}$ 90.

Lög um hundaskatt $\frac{22}{5}$ 90.

Lög um innheimtu og meðferð

á kirknafè $\frac{22}{5}$ 90.

Fjárhaldsmaðr kirkju eða söfnuðr getr

falið sóknarnefnd innheimtu kirkjugjalda gegn 10⁰/₀ innheimtulaunum. Gjöld til kirkju skal greiða í peningum eftir verðlagsskrár-medalverði, enn bresti peninga, þá má greiða gjöld þessi í sauðfènaði, hvítri ull, smjöri, fiski og dún eftir verðlagsskrárverði.

Viðaukalög um stjórn safnaðar-

mála ²²/₅ 90.

Hafi söfnuður komið sèr saman um, að viðhafa hljóðfæri í kirkju, skal hann kosta hljóðfærasláttinn að öllu nema forráðamaðr kirkjunnar gefi samþykki sitt til að greiða megi kostnaðinn að nokkru eða öllu leyti af kirkjunnar lè og héraðsfundr síðan samþykki. — Sóknarnefnd með umráði prests jafnar niður kostnaði við söng og hljóðfæraslátt á alla sóknarmenn, sem ekki eru ómagar, þannig, að allir borgi hálfð gjaldið jafnt, enn hinn helminginn eftir efnum og ástæðum.

Lög um samþykktir um kyn-

bætr hesta ¹¹/₁₂ 91.

Lög um þóknun handa hrepps-

nefndum ¹¹/₁₂ 91.

Gjaldheimtumanni sveitarsjóðs má veita

4% af innheimtum gjöldum, og oddvita
25—75 kr. árlega, ef meiri hluti gjald-
enda samþykkir.

*Lög um sèrstuka heimild til að
afmá veðskuldbindingar úr
veðmálabókum . . . 16/9 93.*

Lög um iðnaðarnám . . . 16/9 93.

*Lög um skaðabætr fyrir gæzlu-
varðhald að ósekju . . . 26/10 93.*

Lög um atvinnu við siglingar 26/10 93.

*Viðaukalög við lög 12/7 78 um
lausafjárúnd . . . 24/11 93.*

*Lög um breyting á 3. gr. í
lögum 22/3 90 um löggiltar
reglugjörðir sýslunefnda. 24/11 93.*

Kostnað við eyðing refa í heimalöndum,
almenningum og afréttum, sem sveitar-
félög eiga, skal greiða úr sveitarsjóði.

Lög um að selja salt eftir vigt. 24/11 93.

*Lög um aukatekjur þær er
renna í landssjóð . . . 2/2 94.*

*Lög um aukatekjur, dagpen-
inga og ferðakostnað sýslu-
manna, bæjarfógeta o. fl. 2/2 94.*

Lög um breyting á 2., 4. og 15. gr. í tilskipun um lausamenn og húsmenn á Íslandi ²⁶/₅63 og viðauka viðhana ²/₂94.

Hver sem er 22 ára getr leyst sig undan vistarskyldunni með leyfisbrèfi hjá lög-reglustjóra, er kostar 15 kr. fyrir karlmann, enn 5 kr. fyrir kvennmann. Leyfisbrèfa-gjöldin renna í styrktarsjóð handa alþýðufólki. Sá, sem er þritugr, fær leyfisbrèfið ókeypis.

Viðbætur.

Útdráttur sá og upptalning, sem hér fer á eftir, er úr lögum, er síðasta alþingi samþykkti, enn voru óstaðfest er síðast fréttist.

Prestakosningarlög.

Umsóknarbréf allra þeirra, er sækja um prestsembætti, skal biskup senda prófasti, nema haldi eftir umsóknarbréfum þeirra, er hann álitr óhæfa, enn gefi einum meðmæli sín. Síðan skal söfnuðurinn kjósa umsækjendr, eftir það er umsóknarbrèfin hafa legið til sýnis í prestakallinu í 2 vikur, og skal kosningin fram fara áður aðrar 2 vikur eru liðnar.

Vegalög.

Vegum landsins er skift í flutningsbrautir, þjóðvegi, fjallvegi, sýsluvegi og hreppsvegi.

Breyting á launum yfirsetukvenna.

Yfirsetukonur hafi 100 kr. í laun á ári í kaupstöðum, enn í sveitum 60 kr. Eftir 10 ára góða þjónustu má veita þeim 20 kr. viðbót á ári.

Helztu skilyrði og reglur

fyrir styrkveitingu úr landssj. til búnaðarfélaga.

Styrkrinn veitist því aðeins félögum, að minst 10 félagsmenn hafi tekið þátt í jarðyrkjustörfum félagsins yfir árið og unnið að minsta kosti 12 dagsverk til jafnaðar. Bónarbréf um styrkinn skulu stýluð til landshöfðingja og komin til hans fyrir 1. júlí ár það, sem styrkrinn er veittr, og fylgi reikningr fyrir næsta ár á undan yfir tekjur og gjöld félagsins, sem um styrk sækir, og skýrsla um hin unnu störf, útgefin af skoðunarmanni, er á að tilnefna stærð jarðabóta og taka aðeins þær til greina, sem vel eru af hendi leystar. Ekki má telja aðgjörð á gömlum jarðabótum eða þær, sem ófullgjörðar eru.

Jarðabætur skulu lagðar þannig í dagsv.:

- a. Þúfnasléttur 10 □ fðm.
- b. Matjurtareitir nýyrktir, jarð-
vegr byltr og blandaðr (flatarm.) 15 — —
- c. Varnargarðar:
1. Grjótgarðar einhlaðnir $3\frac{1}{2}$ fet
á hæð 3 — —
 2. Grjótgarðar tvíhlaðnir $3\frac{1}{2}$ fet
á hæð $1\frac{1}{2}$ — —
 3. Garðar úr torfi og grjóti, 4 fet
á hæð $3\frac{1}{2}$ — —
 4. Garðar úr torfi, sem sæu að
minsta kosti 4 fet á hæð og 4
fet á pykkt að neðan . . . 4 — —
 5. Varnarskurðir, 6 feta breiðir
2 feta djúpir og rofinu hlaðið
í garð á skurðbakkann . . . $4\frac{1}{2}$ — —
- d. Flóðgarðar og stýflugarðar:
1. 1—2 feta háir . . . 300 ten.fet
 2. Yfir 2 feta háir . . . 200 — —
- e. Vatnsveitingaskurðir:
1. Allt að 5 feta breiðir, tví-
stungnir (2 feta djúpir) 400 — —
 2. Yfir 5 feta breiðir, þristungn-
ir (3 feta djúpir) . . . 300 — —
- f. Lokræsi:
1. Með grjóti (mölræsi) . . . 3 faðm.
 2. Með hnaus (holræsi) . . . 8 —
- Styrkrinn skal miðaðr við tölu dags-
verka þeirra, sem unnin hafa verið í fè-
laginu að framantöldum jarðabótum næsta
ár á undan því, er styrkrinn er veittr.

Tíundartafla.

Tíundar- fél, hundr.	Tíund, álnir.	Skiftiti- und, áln.	Tíundar- fél, hundr.	Tíund, álnir.	Skiftiti- und, áln.	Tíundar- fél, hundr.	Tíund, álnir.	Skiftiti- und, áln.
$\frac{1}{2}$	0 ⁴	»						
1	0.9	»	21	18.9	6.3	41	36.9	12.3
2	1.8	»	22	19.8	6.6	42	37.8	12.6
3	2.7	»	23	20.7	6.9	43	38.7	12.9
4	3.6	»	24	21.6	7.2	44	39.6	13.2
5	4.5	1.5	25	22.5	7.5	45	40.5	13.5
6	5.4	1.8	26	23.4	7.8	46	41.4	13.8
7	6.3	2.1	27	24.3	8.1	47	42.3	14.1
8	7.2	2.4	28	25.2	8.4	48	43.2	14.4
9	8.1	2.7	29	26.1	8.7	49	44.1	14.7
10	9.0	3.0	30	27.0	9.0	50	45.0	15.0
11	9.9	3.3	31	27.9	9.3	51	45.9	15.3
12	10.8	3.6	32	28.8	9.6	52	46.8	15.6
13	11.7	3.9	33	29.7	9.9	53	47.7	15.9
14	12.6	4.2	34	30.6	10.2	54	48.6	16.2
15	13.5	4.5	35	31.5	10.5	55	49.5	16.5
16	14.4	4.8	36	32.4	10.8	56	50.4	16.9
17	15.3	5.1	37	33.3	11.1	57	51.3	17.8
18	16.2	5.4	38	34.2	11.4	58	52.2	17.4
19	17.1	5.7	39	35.1	11.7	59	53.1	17.7
20	18.0	6.0	40	36.0	12.0	60	54.0	18.0

Leiðrèttingar.

Á bls. 37, 11. línu a. n. falli orðið flestum burtu.

Á bls. 37, 8. l. a. n. bætist viðá eftir orðinu úrskúrðar: enn dagpeninga má sýslumaðr eða bæjarfógeti ekki reikna sèr nema í þeim tilfellum, sem að neðan greina.

Á bls. 38, 12. l. a. n., á eftir orðinu sagt, komi: Gjöld þessi, sem nú hafa verið talin, renna til sýslumanns eða bæjarfógeta, enn gjöld þau, sem nú skulu talin, renna í landssjóð.

Á bls. 69, 7. l. a. o. Við enda greinarinnar bætist: nema öðruvísi sè ákveðið í lögnum sjálfum.

Á bls. 94, á eftir 6. l. a. o. komi: Nú veðsetr maðr nokkuð af lausafè sínu, enn handsalar eigi veðið, og skal þess þá ávalt gætt, að veðsali skriði undir veðskuldabréfið í viðrvist tveggja áreiðanlegra manna, er gæti þess nákvæmlega, að rétt dagsetning sè á því.

Veðbréfið skal lesa á næsta þingi á eftir.

